

EESTI RAHVUSRAAMATUKOGU

RAHVARAAMATUKOGUD EESTIS AASTAL 2002

Ülevaade sisulistest aruannetest ja raamatukogustatistikast

Koostasid:

Heli Priimets, Margit Jõgi, Krista Talvi, Monika Ränd ja Anu Nuut

Tallinn 2003

RAHVARAAMATUKOGUD 2002

1. RAAMATUOGUVÕRK

1. jaanuaril 2003 oli Eestis 576 rahvaraamatukogu, neist 560 üldkasutatavad ja 16 muud rahvaraamatukogu (5 hooldekodu-, 3 seltsi- ja 8 vanglاراamatukogu).

2002. aastal avati 1 uus üldkasutatav rahvaraamatukogu – Valguta Külaraamatukogu Tartumaal.

Raamatukogu avati ka uues Tartu vanglas. Seoses Keskvangla likvideerimisega Tallinnas likvideeriti Keskvangla raamatukogu ja seega jäi vanglاراamatukogude arv samaks. Muude rahvaraamatukogude arv suurenes seoses sellega, et 2002. aasta aruande esitas rahvaraamatukoguna Sihtasutuse Eesti Pimedad Raamatukogu Tallinnas.

Üldkasutatavate rahvaraamatukogude arv vähenes. Kohtla-Järvel ühinesid Ahtme Lasteraamatukogu ja Järve Haruraamatukogu. Raamatukogu nimeks sai Ahtme Haruraamatukogu. Lääne-Virumaal Väike-Maarja vallas algatatud raamatukogude liitmist jätkas 2002. aastal Kadrina vald. Kadrina Vallaraamatukogu teeninduspunktidenä (haruraamatukogudena) jätkavad Hulja, Kihlevere ja Vohnja. Õnneks ei lühendatud haruraamatukogude lahtiolekuaegu, küll aga kadus 3 juhataja ametikohta ning töötajad jäid raamatukoguhoidjaiks. Reorganiseerimise plusspoolele jääb ühiste rahaliste vahendite paindlikum kasutamine ja töötajate aktiivsem omavaheline suhtlemine, miinuseks aga haruraamatukogude komplekteerimisrahade nappus ning töökoormuse järsk suurenemine vallaraamatukogus.

Läänemaal Kullamaa vallas on ühendatud kahe raamatukogu halduskulud, kuid komplekteerimine ning statistika koostamine on Kullamaa ja Liivi raamatukogudel eraldi.

Harjumaal ühinesid Saue Linnaraamatukogu ja Saue Gümnaasiumi raamatukogu (põhikogu osa) seoses linnaraamatukogu uute ruumide valmimisega kooli juures.

Põlvamaal Räpinas ühendati linnaraamatukogu ja Räpina Ühisgümnaasiumi raamatukogu. Raamatukogu asub ühisgümnaasiumi ruumides. Õpikukogu ei toodud ühendatud raamatukokku üle ja sellega tegeleb kooli töötaja. Lasteteenindus asub eraldi teisel korrusel. Põlva KR kirjutab, et “Õpilased harjusid uue olukorraga kiiresti, küll aga pole õpetajad veel leppinud sellega, et eraldi kooliraraamatukogu enam pole. Linnaraamatukogu kasutamine õpetamise otstarbel pole enam nii käepärane ja just siin peitubki võti, miks kaht erinevat tüüpi raamatukogu kergekäeliselt ja massiliselt liita ei tohiks. Koolikogu ülesandeks on olla õppetööle otseseks toeks.”

Viljandi Linnaraamatukogu on aruandes rõhutanud, et raamatukoguvõrgu ümberkorraldamise osas ei pooldata raamatukogude ühendamist ühe valla piires, muutes mõned raamatukogud laenutuspunktideks. Kõrvalistes kohtades on raamatukogul eriti suur tähtsus, kuna reeglina on ta ainus avalik teabekeskus (pole ei kooli, ega rahvamaja).

RAHVARAAMATUKOGUD EESTIS 2000 –2002

	2000	2001	2002
KESKRK-d	20	20	20
LINNARK-d	67	67	67
LASTERK-d	6	6	5
VALLARK-d	20	23	23
KÜLARK-d	457	447	445
ÜLDKASUTATAVAD	570	563	560
MUUD RAHVARK-d	15	15	16
HOOLDEKODURK-d	5	5	5
SELTSIRK-d	2	2	3
VANGLARK-d	8	8	8
RAHVARK-d KOKKU	585	578	576

2. RAAMATUKOGU EELARVE JA FINANTSIDE KASUTUS

Rahvaraamatukogude tulud riigilt moodustasid 2002.aastal 23% kogutuludest (18% 2001.aastal), tulud omavalitsuselt moodustasid 75% (79% 2001.aastal) ning tulud muudest allikatest moodustasid 2% kogutuludest. Riigilt saadav tulu suurenes keskraamatukogudele 4%, linnaraamatukogudele 11% ja muudele raamatukogudele 40% võrra. Riigilt saadav tulu vähenes vallaraamatukogudele 13%, lasteraamatukogudele 4% ja külaraamatukogudele 2% võrra., seevastu suurenes omavalitsustelt saadav tulu vallaraamatukogudele 14%, lasteraamatukogudele 7% ja külaraamatukogudele 1% võrra.

Kulud kokku rahvaraamatukogudele olid 230982,9 tuh. krooni, maaraamatukogudele kulutati sellest 38% (eelmisel aastal 39%). Tööjõukuludest 36% ja komplekteerimiskuludest 48% kulutati rahvaraamatukogudele maal.

Protsentuaalselt jagunesid kulud rahvaraamatukogudel üldkuludest alljärgnevalt:

- Tööjõukuludeks 39%
- Komplekteerimiskuludeks 23%
- IT kuludeks 3%
- Investeeringuteks 21%
- Muudeks kuludeks 14%

Komplekteerimisrahadest kulutati 79 % raamatute ostudeks ja 18% ajakirjandusele. Auviste hankeks tehtud kulutused moodustasid 1,4 %, elektroonsete teavikute kulud 0,08 % ja elektroonsete andmebaaside kulud samuti 0,08 % komplekteerimise üldkuludest. Rahvaraamatukogudes maal kulutati raamatute ostuks 80 % ja ajakirjandusele 19 %, auviste hankeks 0,3 %, elektroonsete teavikute hankeks 0,04 % ja elektroonsete andmebaaside hankeks 0 % komplekteerimise summadest..

2.1 Tulud aastal 2002

RAAMATUKOGU	TULUD KOKKU	Riigilt	% koos muutusega	Omavalitsuselt	% koos muutusega	Muud allikad	% koos muutusega
Keskrmtk-d	117228,0	27206,7	23% (+4)	88033,2	75% (-4)	1988,1	2 % (0)
Linnarmtk-d	23640,4	7129,8	30% (+11)	16364,9	69% (-7)	145,7	1 % (-4)
Lastermtk-d	453,0	60,5	13% (- 4)	392,4	87% (+7)	0,1	0 %
Vallarmtk-d	9298,6	1334,5	14% (-13)	7930,6	85% (+14)	33,5	1 % (-1)
Külarmtk-d	78907,9	10495,2	13% (- 2)	66210,5	84 % (+1)	2202,2	3 % (+1)
Munitsipaal-rmk-d	229527,9	46226,7	20% (+2)	178931,6	78% (+2)	4369,6	2 % (0)
Muud rmtk-d	1531,1	1302,9	85% (+40)	4,2	0,3% (-46)	224,0	14,7% (+7)
RAHVA RMTK-D KOKKU	231059,0	47529,6	21% (+3)	178935,8	77% (-3)	4593,6	2 %
sh. maal	88930,3	12469,6	14% (- 4)	74189,6	83% (+3)	2271,1	3 %

2.2 Kulud aastal 2002

RAAMATUKOGU	KULUD KOKKU	Sh. Jooksevkulud	%	Sh. Tööjõukulud	% j.kuludest	Sh. Komplekteerimiskulud	% j.kuludest	% Investeeringud
Keskraamatukogud	117204,8	91732,6	78%	49324,8	54%	22411,4	24%	22%
Linnaraamatukogud	23630,4	15949,1	67%	7451,2	47%	5278,5	33%	33%
Lasteraamatukogud	453,0	453,0	100%	272,0	60%	111,7	25%	0%
Vallaraamatukogud	9298,6	8886,1	96%	3826,9	43%	2774,6	31%	4%
Külaraamatukogud	78865,0	65668,0	83%	28034,3	43%	22592,3	34%	17%
Munitsipaal-raamatukogud	229451,8	182688,8	80%	88909,2	49%	53168,5	29%	20%
Muud raamatukogud	1531,1	867,7	57%	633,6	73%	65,0	8%	43%
RAHVARAAMATUKOGUD KOKKU	230982,9	183556,5	79%	89542,8	49%	53233,5	29%	21%
sh. maal	88887,4	75258,4	85%	32312,2	43%	25542,0	34%	15%

2.3 Kulud protsentuaalselt üldkuludest 2002

Rmtk-d	Tööjõukulud	Komplekteerimiskulud	IT kulud	Investeeringud	Muud kulud
Keskrmtk-d	42 %	19 %	3 %	22 %	14 %
Linnarmtk-d	32 %	22 %	2 %	33 %	11 %
Lastermtk-d	60 %	25 %	3 %	0 %	12 %
Vallarmtk-d	41 %	30 %	4 %	4 %	21 %
Külarmtk-d	36 %	30 %	3 %	17 %	14 %
Munitsipaal rmtk-d	39 %	23 %	3 %	20 %	15 %
Muud rmtk-d	41 %	4 %	0 %	43 %	12 %
Rahvarmtkd kokku	39 %	23 %	3 %	21 %	14 %
s.h. maal	36 %	29 %	3 %	15 %	17 %

2.4 Komplekteerimiskulud riigilt, omavalitsustelt ja muudest allikatest

RAAMATUKOGU	Kompl. kulud kokku	Sh. riigilt	%	Sh. omavalitsuselt	%	Sh. Muudest allikatest	%
Keskrmtk-d	22411,4	13532,4	60,4%	8850,8	39,5%	28,2	0,1%
Linnarmtk-d	5278,5	2932,8	55,6%	2333,6	44,2%	12,1	0,2%
Lastermtk-d	111,7	60,5	54,2%	51,1	45,7%	0,1	0,1%
Vallarmtk-d	2774,6	1187,5	42,8%	1584,3	57,1%	2,8	0,1%
Külarmtk-d	22592,3	8478,7	37,5%	14029,4	62,1%	84,2	0,4%
Munitsipaal- rmtk-d	53168,5	26191,9	49,2%	26849,2	50,6%	127,4	0,2%
Muud rmtk-d	65,0	41,8	64,3%	0	0	23,2	35,7%
RAHVA RMTK-D KOKKU	53233,5	26233,7	49,2%	26849,2	50,5%	150,6	0,3%
sh. maal	25542,0	9820,2	38,4%	15614,4	61,2%	107,4	0,4%

3. PERSONALITÖÖ JA ARENG

Ka 2002.aastal oli rahvaraamatukogude personalitöös ja arengus olulisel kohal raamatukoguhoidjate täiendus- ja tasemekoolitus.

2002.aastal töötas rahvaraamatukogudes kokku 1652 töötajat, kellest raamatukoguhoidjaid oli 1342.

Rahvaraamatukoguhoidjad jagunesid hariduse järgi järgmiselt:

- ülikooliharidusega 509, neist raamatukogundusliku haridusega 338
- rakendusliku kõrgharidusega 79, neist raamatukogundusliku haridusega 75

- keskharidusega 743, neist raamatukogundusliku haridusega 359

Aasta jooksul said raamatukoguhoidjad koolitust Eesti Rahvusraamatukogust, Tallinna Pedagoogikaülikoolist, Eesti Rahvakultuuri Koolitus- ja Arenduskeskusest, ka ATP Tarkvarast. Olulised on maakonna /linna keskraamatukogude teabepäevad, seminarid, õppepäevad, ekskursioonid raamatukogudesse, piirkondlikud seminarid oma raamatukoguhoidjatele. Hinnatakse Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu teabepäevi, kõnekoosolekuid, koolitusi.

Võimalusi enesetäiendamiseks on palju, kuid *kulutused raamatukoguhoidjate koolitustele* on endiselt aastast aastasse väga väikesed.

Näiteks Rapla KRK töötajate koolituseks kulutati 2002.aastal 1000 krooni ehk 0,05 % jooksevkuuludest. Maaraamatukogudel Raplamaal oli täienduskoolituseks 1389 krooni s.o. 0,85 % jooksevkuuludest. Kui maaraamatukogudest 2001.aastal puudus 12 raamatukogul koolitusraha, siis 2002.aastal puudus raha 4 raamatukogul. Võib ehk järeldada, et Raplamaa omavalitsused ja raamatukoguhoidjad on teadvustanud kasvava koolitusvajaduse.

Üldiselt aga jäävad koolituskulud rahvaraamatukogudes alla 1%.

Seoses raamatukogu uute tarkvaraprogrammide rakendamisega on jätkuvalt soovitud *arvuti- ja internetialane koolitus*.

Arvutiõpet on raamatukoguhoidjad saanud tasuta Vaata Maailma, BCS Koolitustel, AIPi tugiisikute kursustel.

Keskraamatukogud on kõrgkoolidega heades koostöösuhetes peale Tallinna ja Tartu ka Haapsalus, Narvas, Pärnus, Viljandis. Näiteks arvuti- ja internetialast koolitust said Lääne Maakonna Keskraamatukogu töötajad TPU Haapsalu Kõrgkoolis, samade kursustel osalesid ka maaraamatukoguhoidjad.

Keskraamatukogud teevad omavahel tihedat koostööd seoses uuele arvutiprogrammide üleminekul. Mitmetel esitlustel tutvustati raamatukogulikke laivõrguprogramme RIKS ja URRAM. Ühisarutelud sellel teemal toimusid Viljandis, Haapsalus, Kõrvekülas.

Aruannete põhjal olid populaarsemad täiendkoolitused möödunud aastal Rahvakultuuri- ja Arenduskeskuse Vaimuvara kursus teemal "Euroopa rahvad ja nende kultuur", ATP Koolituse korraldatud klienditeeninduse kursus ja koolituspäev Helsingis "Kaasaegne raamatukogu". Eesti Rahvusraamatukogu täiendkoolituse õppustel osales möödunud aastal umbes 220 rahvaraamatukoguhoidjat ning populaarsemateks peeti "MC Access kasutamine raamatukogus" (algajatele ja edasijõudnutele), "Kataloogimine ja autoriteetsuskontroll: mis, milleks ja kuidas?", rahvusvahelise rahvaraamatukogude projekti PULMAN õpikoda "Rahvuslikud mäluinstitutsioonid digitaalses keskkonnas" (koos olid raamatukogud, arhiivid ja muuseumid), Euroopa Liit ja raamatukogud" venekeelt kõnelevatele raamatukoguhoidjatele.

. Kui väikestel raamatukogudel raha napib või mingil muul põhjusel, siis piirduvad nad *keskraamatukogu poolt korraldatavate õppuste, seminaridega*. Ja teemad on olnud mitmekülgsed ja vajalikud (eelarve, arengukava, psühholoogia, arhiivindus, arvutiõpe, tuleohutus...)

Keskraamatukogud teevad koostööd omavalitsustega koolituste osas. Põlva Keskraamatukogu näiteks edastab niisugustel üritustel ka raamatukogudele

huvipakkuvad informatsiooni, tutvustab ja õpetab kasutama andmebaase, toimuvad kirjandusloengud jne.

Pärnu KRK aruandest selgub, et ta hindab oma töötajate täiendkoolitust kohapeal oluliseks ja vajalikuks töötajate ettevalmistamisel tööks ühtse meeskonnana ja uue töökorraldusega uutes tingimustes, uues raamatukoguhoones.

Positiivse näitena ja süsteemseks hinnatakse Viljandi Linnaraamatukogu ning Viljandi Kultuurikolledži ühiselt korraldatud täiendkoolitust Viljandimaal raamatukoguhoidjatele erialaküsimustes, arvutiõpetuses, kirjandusest ja kunstist (alustati 2001.aastal). Seda koolitust on plaanis ka jätkata.

Raamatukogude struktuuris toimusid positiivsed muutused, saadi juurde *koosseisulisi ametikohti*.

Näiteks Viljandi Linnaraamatukogus loodi juurde majandusosakond. Abipersonali saadi juurde – 0,5 köitja kohta, 0,5 riidehoidja kohta, 1 registratuuri töötaja, 1,0 AIPi halduri koht, 1,0 turvamehe koht.

Viljandi Linnaraamatukogusse loodi perioodikasaali raamatukoguhoidja ametikoht, ka varukogusse ametikoht.

Viljandimaal Viiratsi raamatukogu sai juurde 0,5 bibliograafi kohta.

Kohtla-Järve Ahtme raamatukogu sai juurde 2 osakonnajuhataja kohta, 2 lugemissaalitöötajat, samuti 0,5 arvutispetsialisti, 0,5 köitja, 0,5 remonditöölise ametikohta.

Puru raamatukogu sai 1 riidehoidja koha.

Põlvamaa sai juurde 2 koosseisulist kohta maakonnas (kooliraamatukoguga ühinenud Räpina linnaraamatukogu sai juurde lasteosakonna 1,5 töötajaga; Ahja raamatukogus rakendati tööle 0,5 raamatukoguhoidja internetipunkti - konsultandi koht.

Saare Maakonna KRK sai juurde 2 uut ametikohta.

Harjumaal Kuusalu, Neeme, Viimsi raamatukogud said juurde 0,5 raamatukoguhoidja ametikohta;

Lagedi raamatukogu sai juurde 1,0 ametikohta, Kose-Uuemõisa raamatukogu muutis koristaja koha raamatukoguhoidja abi kohaks, kelle tööülesannete hulka kuulub peale koristamise ka raamatukoguhoidja abitööde tegemine.

Raplamaa raamatukogudes suurenes koosseis järgmiselt:

0,5 ametkohta saadi juurde Kohila ja Alu raamatukogudes; 0,25 ametikohta saadi juurde Laukna ja Kivi-Vigalas.

Jõgevamaal Palamuse raamatukogus saadi juurde 0,5 koormusega ametikoht.

Aruannete põhjal võib järeldada, et 2002.aastal said raamatukogud juurde 21,5 koosseisulist ametikohta. Igatahes on tegemist märkimisväärse lisandumisega, sest reeglina ei taheta koosseise suurendada.

Kuid endiselt töötab vabariigis osalise töökoormusega raamatukogusid. Kuid kui luuakse neisse internetipunktid, siis peavad ka need raamatukogud täiskohaga tööle hakkama. Seoses AIPide loomisega on üha enam raamatukogusid avatud ka laupäeviti, nii et raamatukogude lahtiolekuaegu pikendatakse.

Aasta jooksul on rahvaraamatukogudes märgata tõsist *püüdu erialahariduse poole*.

Erihariduse raamatukogutöötajad olid põhiliselt Viljandi Kultuurikolledži kaugõppeosakonnas või eksternatuuris. Narva KRK 5 raamatukogutöötajat omandab kõrgharidust kaugõppe teel Peterburis. Endiselt on elav *huvi kutseksamikursuste ja*

kutseeksami sooritamise vastu. Möödunud aastal sai kutsetunnistuse 15 raamatukogutöötajat (9 TPÜst ja 4 Viljandi Kultuurikolledžist).

Mitmete plussidele täiendkoolituses nagu: kolmetasandiline koolitus riiklikul, kohalikul ja ERÜ tasandil, koolituskeskuste paljusus ja koolituste hea tase;
lisanduvad puudused: ei jätku piisavalt raha täiendkoolitusele (seda ei soosi ka täiskasvanute koolituse seadus), riiklikul tasandil puudub süsteemsus, keeleküsimus (eriti Ida-Virumaa piirkonnas napib riigikeele oskusega häid spetsialiste), koolitusi võiks rohkem toimuda ka teistes piirkondades, mitte ainult Tallinnas.

Raamatukoguhoidjate koolitussoovid ka uuel aastal on seotud eelkõige arvuti- ja interneti kasutamise oskuste ja vilumuste omandamisega. Suhtlemis- ja teeninduspsühholoogia on samuti jätkuvalt soovitud teemad.

4. INFOTEHNOLOOGIA

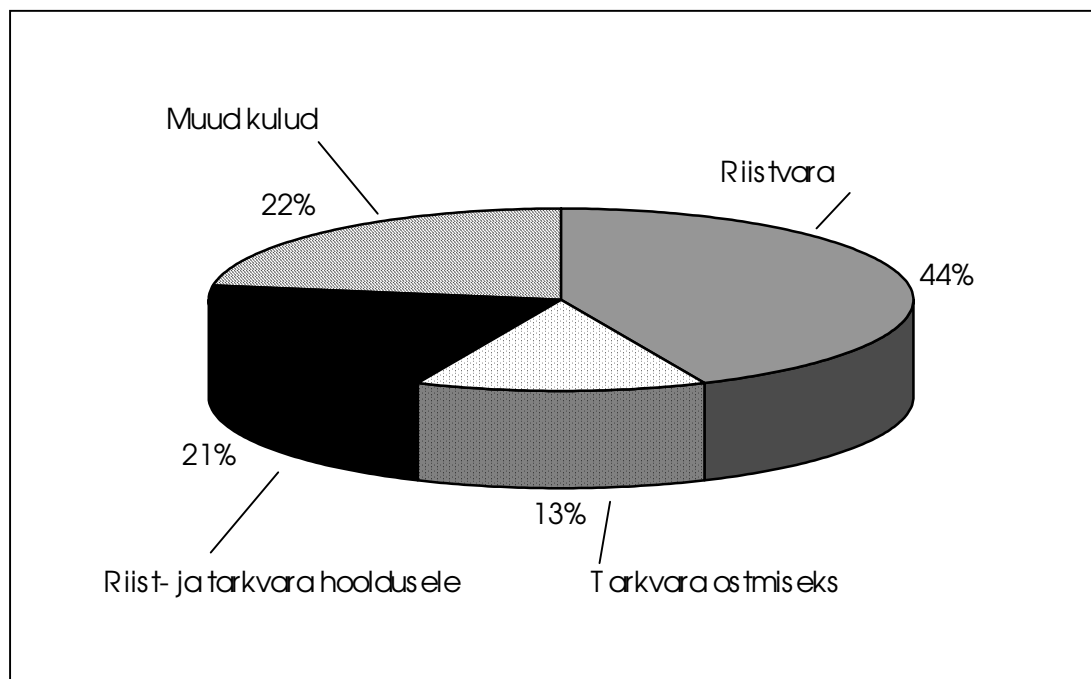
2002 aasta infotehnoloogias läks endiselt internetiseerimise tähe all, kuigi raamatukogutöö kvaliteedi seisukohalt ei ole mitte vähem tähtis internetipõhise üleeestilise rahvaraamatukogude andmebaasi riiklik tellimus ja sellele asukoha leidmine.

OÜ Valvesilm võitis riigihanke konkursi rahvaraamatukogude internetiseerimiseks ja kogu projekti maksumus oli 7,5 miljonit krooni, millest 2002 aastal kulutati ära 5,8 miljonit, põhiliselt riistvara ostuks.

Riigi eelarves 250 000 krooni infosüsteemide arendamiseks eraldatud raha jagunes erinevate raamatukogude vahel, kuid suurem osa kulus ka ühisandmebaasi rakendustöödeks.

Kokku kulutati infotehnoloogiale rahvaraamatukogudes ~10 miljonit krooni.

Infotehnoloogia kulude jagunemine

Riistvara

Töökohaarvuteid saadi 2002 aastal juurde 389 (tabelis), seega on rahvaraamatukogudes ~1600 töökohaarvutit, neist valla- ja külaraamatukogudes 785 töökohaarvutit. Kahjuks ei näita need arvud eriti palju, sest ainult 41% nendest arvutitest ehk 650 töökohaarvutit on nendest raamatukoguhoidjate käsutuses. Maal on need arvud vastavalt 27% 213 töökohaarvutist. Võime küll rõõmustada, et tänu internetiseerimise projektile on juurde saadud palju arvuteid lugeja käsutusse, kuid raamatukoguhoidjal puudub endiselt töövahend. Nii on ka raske raamatukoguhoidjalt nõuda professionaalsust arvuti kasutamisel.

Riistvara jagunemine maakonniti

Raamatukogu nimi	Server-arvutid	Töökohaarvutid		Sisend/väljundseadmed			UPS-id
		Kokku	Kasutusele võtt 2002	Printerid	Vöötkoode lugerid	Laua-skannerid	Kokku
Tallinn	3	147	17	27	44	1	19
Tartu	4	83	24	15	25		1
Harjumaa	8	179	48	77	31	16	28
Hiiumaa	3	27	3	12	4	3	8
Ida-Virumaa	8	165	52	62	26	6	16
Jõgevamaa	6	65	13	26	6	1	4
Järvamaa	2	87	20	33	13	3	17
Läänemaa	3	53	7	19	7	1	8
L-Virumaa	4	77	25	38	21	3	14
Põlvamaa	6	82	16	33	16	2	16
Pärnumaa	5	128	53	65	8	3	0
Raplamaa	1	63	13	32	10	2	12
Saaremaa	2	69	23	26	4	3	12
Tartumaa	1	88	8	57	11	3	17
Valgamaa	4	53	8	22	16	2	4
Viljandimaa	5	139	56	45	32	7	27
Võrumaa	4	72	3	29	9	5	11
Kokku	69	1577	389	618	283	61	214
2001	65	1235	379	545			
2000	48	866	331	516			

Internetiseerimine raamatukogudes

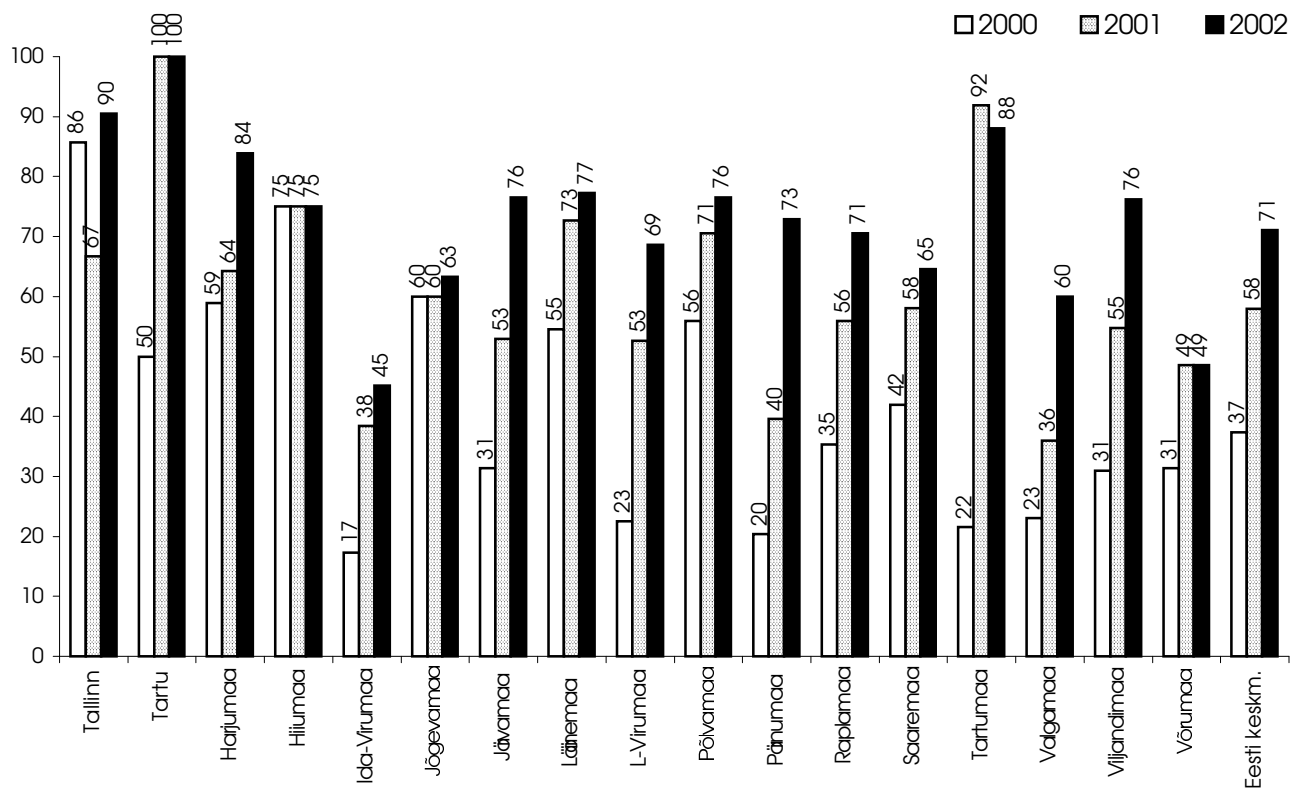
Kui 2001.aasta lõpuks oli 58% Eestimaa rahvaraamatukogudest internetiseeritud, siis 2002. aasta lõpuks oli juba 71,1% ja eeldatavasti kasvab see % 2003. aasta algul väga kiiresti, sest projekt on ju veel lõpetamata ja raha selle teostamiseks on olemas. Tabelist on näha, et internetiühendusi on 398 raamatukogul, nendest püsühendusi on 375. Arvudes on kõik nagu liikunud soovitud tulemuse poole, kuid kuidas on ühenduse kvaliteediga ja edastuskiirusega, et efektiivselt töötada, sellist analüüsi meil kahjuks pole. Kindlasti on siin veel suur töö maakondades koos kohalike omavalitsustega ära teha. Infotehnoloogia kiires arengus nõuavad ka need lahendused

peivate ülevaatamist. Alljärgnevalt tabelist ja graafikult on näha internetiseerimise projekti arengud viimasel kolmel aastal maakonniti.

*	Püsühendusi		Modemid		Internetiühendusi kokku		Internetiühendusega raamatukogude %	
	2001	2002	2001	2002	2001	2002	2001	2002
Tallinn	14	19			14	19	66,7%	90,5%
Tartu	4	3		1	4	4	100%	100%
Harjumaa	30	47	6		36	47	64,3%	83,9%
Hiiumaa	6	6			6	6	75%	75,0%
Ida –Virumaa	14	23	6		20	23	38,5%	45,1%
Jõgevamaa	17	19	1		18	19	60%	63,3%
Järvamaa	16	26	2		18	26	52,9%	76,5%
Läänemaa	13	15	3	2	16	17	72,7%	77,3%
L-Virumaa	16	21	4	3	20	24	52,6%	68,6%
Põlvamaa	21	23	3	3	24	26	70,6%	76,5%
Pärnumaa	13	32	6	3	19	35	39,6%	72,9%
Raplamaa	11	21	8	3	19	24	55,9%	70,6%
Saaremaa	13	16	5	4	18	20	58,1%	64,5%
Tartumaa	45	44			45	44	91,8%	88,0%
Valgamaa	9	15			9	15	36%	60,0%
Viljandimaa	21	30	2	2	23	32	54%	76,2%
Võrumaa	14	15	3	2	17	17	48,6%	48,6%
Eesti kokku	277	375	49	23	326	398	57,9%	71,1%

*tabelis on raamatukogude arvud, kus on laivõrguühendus.

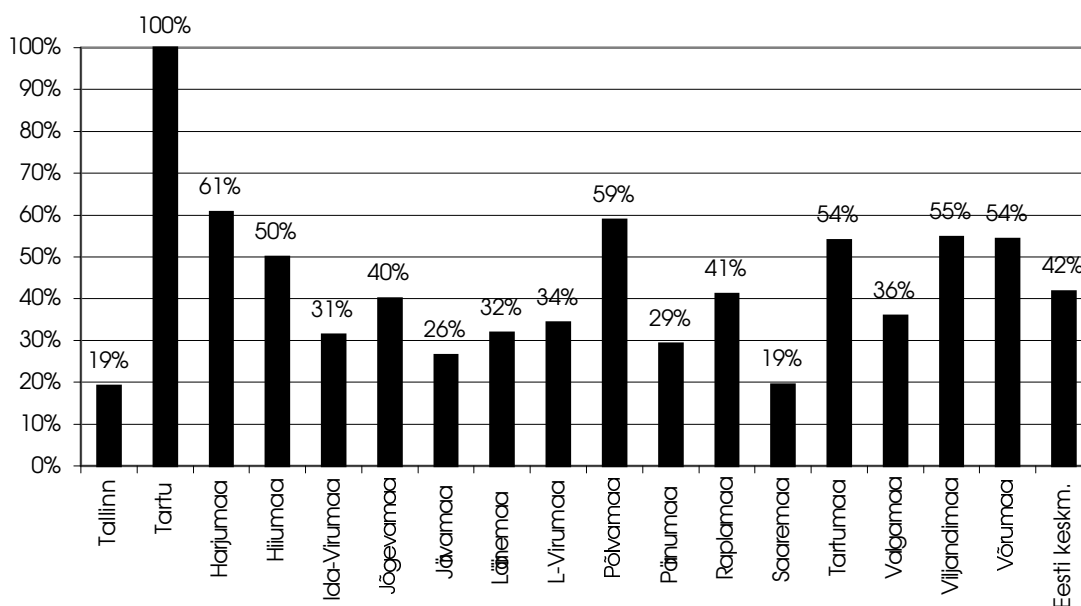
Laivõrguühendusega raamatukogud 2000-2002

Raamatukogu tarkvara

Juba kolmas tööaasta läheb rahvaraamatukogudes, kus ollakse ikka äraootaval seisukohal raamatukoguliku tarkvara muretsemisel. Kirjasto 3000 st on arendatud veebipõhine RIKS, mis siiski ei tööta reaalajas. Kodumaine Urram on jätkuvalt tegemisel ja töötab internetipõhiselt reaalajas. Järgnev tabel ja graafik näitavad raamatukogudes kasutatavaid erinevaid tarkvarasid.

Maakond	Kirjasto 3000	ARX Raamat	CDS/ISIS	Raamat 2000	Mikromarc 2	URRAM	RIKS	INNO-PAC	Kokku kasutuses rk-de arv	Rmtk-de %, kes omavad tarkvara
Harjumaa	20	3	1	9	1				34	61%
Hiiumaa	1						3		4	50%
I-Virumaa	13					2	1		16	31%
Jõgevamaa	9						3		12	40%
Järvamaa	6		2						9	26%
Läänemaa	6						1		7	32%
L-Virumaa	11						1		12	34%
Põlvamaa	0					20			20	59%
Pärnumaa	13			1		1			14	29%
Raplamaa	5			7		2			14	41%
Saaremaa	4						2		6	19%
Tartumaa	1					26			27	54%
Valgamaa	9								9	36%
Viljandimaa	15						8		23	55%
Võrumaa	19								19	54%
Tartu linn	0							4	4	100%
Tallinn	1							4	4	19%
	133	3	3	17	1	59	11	8	234	42%

Raamatukogude tarkvara kasutuse % üldkasutatavate rahvaraamatukogude üldarvust.

5. ELEKTRONKATALOOGIDEST

Keskraamatukogud	Kirjete arv	% kogust	
Tallinna KRK	üle 60 000		
Tartu Linna KRK		44,4%	Internetipõhine el kat.
Narva KRK		48,5 %.	
Harju Maakonna KRK		üle 50 %	
Ida-Virumaa	31671 kirjet	44%	
Jõgeva Maakonna KRK		80%	
Jõgeva Maakonna KRK lasteosakond			laenutab elektrooniliselt
Järvamaa		45%	
Lääne Maakonna KRK	57064	67%	
Lääne-Virumaa	55081	100%	lug kasut el. kataloogi
Kõrveküla rk			
Kärdla KRK		100%	Interneti-põhine elektronkataloog
Rapla KRK		68%	
Saaremaa KRK		63%	
Valgamaa KRK	92 656 eks.	80,3%	lug kasut. el kat
Võrumaa KRK		74% trükistest ja 43% auv-st	
lasteosakond	19 388 eks.	55%	
Harjumaa			
Viimsi		100%	
Jüri		üle 80%	
Lagedi		üle 80%	
Vaida		üle 80%	
Kehra		üle 50%	
Arüküla		üle 50%	
Saue		üle 50%	
Kose		üle 50%	
Lehola		üle 50%	
Hiumaa			
Käina		37,6%	
Kõrgessaare		13,2%	
Ida-Virumaa			
Kiviõli Linnarmtk	1851	5%	
Püssi rmtk	1179	13%	
Aseri rmtk	5703	25%	
Avinurme rmtk	2598	16%	
Mäetaguse rmtk	6700	41%	
Toila rmtk	7800	55%	
Voka rmtk.	13000	100%	
Jõgevamaa			Lugejad el. kat ei kasuta
Adavere raamatukogu			laenutab elektrooniliselt
Voore raamatukogu		45%	
Laiuse raamatukogu		22%	
Puurmani rmtk		18%	

Jõgeva Linnarmtk		20,5%	
Saare raamatukogu		algusjärgus	
Vaimastvere rmtk		algusjärgus	
Pala raamatukogu		algusjärgus	
Siimusti raamatukogu		algusjärgus	
Torma raamatukogu		15%	
Tabivere raamatukogu		15%	
Järvamaa			
Türi rmtk		56%	
Kareda rmtk		100%	
Koeru rmtk		0,7%	
Laupa rmtk		39%	
Väätsa rmtk		26%	
Tarbja rmtk		69%	
Läänemaa			
Kirbla raamatukogu	3 589 kirjet	31%	
Tuudi raamatukogu	5 343 kirjet	66%	
Oru raamatukogu	2 059 kirjet	20%	
Lääne-Virumaa			
Kadrina rmtk	20139	98%	
Kunda rmtk	2000	6%	
Lepna rmtk	5450	39%	
Sõmeru rmtk	4154	19%	
Tamsalu rmtk	4200	25%	
Tapa rmtk	44002	86%	
Vihula rmtk	2114	23%	
Vinni-Pajusti rmtk	6500	29%	
Viru-Nigula rmtk	8538	57%	
Väike-Maarja rmtk	8452	38%	
Pärnumaa			
Kilingi-Nõmme rmtk	2100	8,9%	
Sindi rmtk	4950	23%	
Pärnu-Jaagupi rmtk	4600	20%	
Allikukivi rmtk	4600	30%	
Anelema rmtk	1000	12%	
Aruvälja rmtk	1980	21%	
Audru rmtk	3328	21%	
Häädemeeste rmtk	17000	90%	lugeja kasutab el kat
Libatse rmtk	7009	100%	
Surju rmtk	2500	26%	
Tori rmtk	1000	13%	
Treimani rmtk	1094	9%	
Raplamaa			
Kohila rmtk		12%	
Märjamaa rmtk		40,5%	
Kodila rmtk		64%	
Kehtna rmtk		60%	
Valgu rmtk		26%	
Varbola rmtk		28%	
Saaremaa			lugeja el kat ei kasuta
Kaarma rmtk		28%	
Kärla rmtk		100%	

Orissaare rmtk		20%	
Taritu rmtk		25%	
Tornimäe rmtk		84%	
Valgamaa			
Otepää Linnaraamatukogu	2736 eks	9%	
Tõrva Linnaraamatukogu	6 298 eks	29,2%	
Kuigatsi Raamatukogu	471 eks.	4,2%	
Nõuni Külaraamatukogu	3 536	63,1%	
Pühajärve Raamatukogu	2 417 eks	21,7%	
Riidaja Külaraamatukogu	2 299 eks	24,4%	
Sangaste Külaraamatukogus	2 900 eks.	23,8%	
Tsirculiina Külaraamatukogu	870 eks	5,5%	

Laenusmoodulit kasutab 32 raamatukogu (vt ka lugejateenindus).

KAARTKATALOOGIDEST

Pärnu linn

Kuna raamatukogul ei ole lugejaarvuteid, siis jätkus ka kaartkataloogide täiendamine. Töö kataloogidega on pidev. Osakonnad/harukogud saavad kataloogikaardid komplekteerimisosakonnast Kaardid jõuavad osakondadesse tavaliselt enne raamatuid ja seega saab nad liita kataloogidesse kohe raamatu saabumisel raamatukogusse.

Alates 2000. aastast ei liideta kaarte enam sisekeskkataloogi. Juurdetulnud raamatud peegelduvad ainult arvutis. pidevalt toimub kustutuste märkimine arvestusdokumentides.

Läänemaa

Avaliku elektroonilise kataloogi puudumisel toimub maakonna rahvaraamatukogudes järjepidev kaartkataloogide täiendamine.

L-Virumaa

Kataloogikaardi said 24 raamatukogu. 4 raamatukogule saadeti kirjed disketiga.

Alates 2002.a. keskraamatukogu kaartkataloogi ei täiendata, kuna laenusosakonnas saadi lugejaarvuti tööle.

Kaartkataloogi koostatakse kõigis raamatukogudes peale keskraamatukogu ja Tapa, kaart saadakse komplekteerimisosakonnalt, keskkogus jätkati ka arvestuskataloogi koostamist.

Jõgevamaa

Alfabeetilist kataloogi täiendavad kõik raamatukogud. Pealkirjade kataloog on 3 raamatukogul (keskkogu, Kuremaa, Aidu). Paljudel raamatukogudel on olemas kodulookartoteek. Puurmani raamatukogus on luuletuste kataloog.

Põlvamaa Keskkogus täiendati aasta vältel veel kaartkatalooge, millest aga otsustati 2003.a algusest loobuda. Räpinas täiendatakse veel tähestikkatalooge. Sealses lasteosakonnas on nüüd omaette tähestikkataloog (üldisest tähestikkataloogist korjati välja lastekirjanduse kaardid, kataloogiti ühiskümnaasiumi ja Vene põhikooli raamatukogust ületoodud raamatud – üleantuid oli 6544 eksemplari). Nii on lasteosakonna kogust olemas korralik ülevaade

Järvamaa

Kaartkataloogide töö on jäänud unarusse, arvuti tungib peale. Alfabeetilise kataloogi kaarte saadab KRK komplekteerimisosakond siiani veel kõigisse (v.a. Kolu) raamatukogudesse. Süstemaatiline kataloog on alles veel vaid üksikutes kogudes (KRK, Türi, Laupa). KRK on loobunud uute raamatute pealkirjade kartoteegist, kuna arvutist otsime niikuinii pealkirja järgi.

Kohtla-Järve KRK

Haruraamatukogudes (v.a. Ahtme HRK-s) täiendatakse edasi kaartkatalooge kaartidega, mis trükitakse keskraamatukogu komplekteerimisosakonnas.

Saaremaa

Juba 2001. aasta algusest ei koostata enam kaartkataloogi keskkogu tarvis ning seda ei prindita ka välja. Keskkataloogi koostamist kaartkataloogina siiski jätkatakse, samuti ka kõigi külaraamatukogude summaarse arvestuse raamatuid, mis peegeldavad raamatufondi seisuga nii liigiliselt kui rahaliselt. Külaraamatukogudes tehtud kustutusaktid kanti keskkataloogist läbi, samuti kustutati arvutikataloogist.

Viljandi

Veel on paljudel (sh. Viljandis) kasutusel olemasolevad kaartkataloogid ja – kartoteegid.

6. AVALIKU TEABE KÄTTESAADAVAKS TEGEMINE

Avaliku teabe kättesaadavus raamatukogudes on tagatud. Paremas olukorras on need raamatukogud, kus on olemas internetiühendus. 1. jaanuaril 2003 omas 71,1% üldkasutatavatest rahvaraamatukogudest internetiühendust.

Kõikides raamatukogudes on olemas kohaliku omavalitsuse koosolekute protokollid, arengukavad ja ka kohalikud infolehed, Euroopa Liitu ning NATOt puudutavad materjalid.

AIPide tegevust on lähemalt käsitletud Kohtla-Järve, Harjumaa, Hiiumaa, Läänemaa, Raplamaa, Põlvamaa, Pärnumaa, Sillamäe, Tartumaa, Valgamaa, Võrumaa.

Probleemiks on AIPide arvutite vananemine (toovad esile Läänemaa ja Raplamaa).

Raplamaal on omavalitsused AIPi kasutamise eeskirjad kinnitanud 12-le raamatukogule.

Kehtna Raamatukogu võtab kokku teenused, mida maaraamatukogud osutavad ja kuidas see toimub: “Raamatukogus on lugejatele kättesaadavas kohas kohaliku vallavalitsuse otsused ja määrused. Avariivulis on kohapeal kasutamiseks olemasolev seadusandlus. Kinnitatud on AIPi kasutamise eeskirjad ja välja pandud AIPi toa seinale. Tasuliste teenuste hinnakiri on välja pandud teeninduslele. Hinnakiri on kinnitatud volikogu poolt. AIPi kasutajad registreeritakse eraldi vihikusse ja nende kohta ei peeta statistikat (külastused lähevad raamatukogu statistikasse). Arvutit kasutama minnes annab külastaja allkirja. AIP on avatud kõikidel tööpäevadel. 5 tundi päevas on kasutajatele tasuta, ülejäänud aeg tasuline. Bibliograafilisi otsinguid saab teha tasuta kogu aeg.”

Kui 2001. a. olid AIPid tavaliselt avatud kogu raamatukogu lahtiolekuaja, siis töökoormuse kasvades on hakatud lahtiolekuajaga lühendama. Nii on 3 raamatukogus AIP avatud 5-6 tundi päevas. AIPi avamine toob kaasa töökoormuse tuntava kasvu ühe töötajaga raamatukogus. Katrin Niklus (Rapla KR) rõhutab, et “Raamatukoguhoidjad peaksid nõustuma AIPi avamisega ainult siis kui koosseisu suurendatakse. Mitmed omavalitsused on andnud juurde 0,5 ametikohta. “

Kohtla-Järvel on AIP KR lugemissaalis ja Ahtme Harukogus. Kasutajate arvestus toimub registreerimisvihiku alusel. Lahtiolekuajad on KR-s tööpäeviti 9 ja laupäeviti 6 tundi; Ahtmes tööpäeviti 8 ja laupäeviti 6 tundi.

Harju Maakonnaraamatukogus on lugeja kasutuses 10 interneti arvutit, millest 7 asub internetipunktis ja 3 lugemissaalis. Interneti külastajate üldarvust moodustasid avaliku teabe kasutajad 7%.

AIPides on võimalik kasutada printimis- ja paljundusteenust, mõnel pool saab kasutada faksi ja skaneerida. Kasutajate osas on tavaliselt eelregistreerimine. Arvestust kasutajate kohta peetakse registreerimislehtedel. Internetialane tarbijakoolitus on saanud raamatukoguhoidjate igapäevatöö osaks. Koolitust on läbi viidud raamatukoguhoidja juhendamisel, ka õppustena (kutsutud õpetaja) või õpiringi vormis.

Hiiumaal on AIP 6 raamatukogus, avatud raamatukogu lahtiolekuajad (40 tundi nädalas). Kärkla KR AIP on avatud 6 päeva nädalas (33 tundi), suletud laupäeval. Toimub külastajate registreerimine. Maaraamatukogudes on kasutajatest 60-70% õpilased, Kärklal 40% õpilased. Turistide osakaal suureneb iga aastaga. Algõpet AIPis ei teostata, nõutav on arvutiga töötamise oskus. Konsultatsioone antakse internetist info otsimiseks, elektronposti kasutamiseks, dokumentide vormistamiseks, hanza.ee kasutamiseks.

Lääne Maakonna KR-s on lugeja kasutuses 8 AIP arvutit, neist 6 eelregistreerimisega ning 2 arvutit elava järjekorra alusel.

2002. aasta kevadel korraldab TPU Haapsalu Kooli IT-tudengite koostöös KR-s AIPi arvutitel 2 tasuta arvutikursust linnaelanikele. Info otsimise võimalustest raamatukogus on kirjutanud ka kohalikus ajalehes. Õpilased tutvuvad raamatukogus pakutavaga raamatutundides, milliseid peeti maakonnas kokku 90.

Lääne Maakonna KR AIPi külastati 2002. aastal 19 000 korda, mis teeb keskmiselt 60 inimest päevas.

Põlva KR üldistab, et valdavas enamuses tähendab AIP 1-2 arvutit raamatukogu tööruumis ja need on lugejate kasutuses samal ajal, mil raamatukogu on avatud. Eraldi tubades asub AIP Põlvas, Rāpinas ja Savernas, kuid eraldi töötajat ikkagi ei ole.

Pärnumaal on avaliku teabe kättesaadavaks tegemine raamatukogudes paranenud seoses interneti püsiühenduse loomisele. AIP on olemas 29 raamatukogus. Samal ajal on suurenenud raamatukogutöötaja töökoormus. Kõigis raamatukogudes saab internetti kasutada raamatukogu lahtiolekuajad, tavaliselt eelregistreerimise alusel.

Sillamäel on raamatukogu AIPis 5 arvutit. On printimise ja skaneerimise võimalus.

Kõrveküla Raamatukogus on AIP lugejatele avatud 36 tundi nädalas, interneti külastusajad on 29 tundi nädalas. Maakonna teistes raamatukogudes on internetti võimalik kasutada 80-100% raamatukogu tööajast.

Valgamaal on AIPid enamasti avatud samal ajal kui raamatukogudki. Interneti kasutamiseks on registreerimisvihik (korraga saab kasutada enamasti 1 tund). Valga KR korraldab arvutikursusi senioridele (aastas 4 kursust), mille käigus tutvustatakse ka juurdepääsu võimalusi avalikule teabele. Interneti kasutamist on õpetatud individuaalselt ka teistes raamatukogudes.

Võrumaa KR-s on AIP avatud 46 tundi nädalas. Teenus on 2 tundi nädalas tasuta, ülejäänud aja eest on lubatud võtta tasu 20 krooni tund, kuid senini pole seda rakendatud. Kolmele kojulaenutuses asuvale arvutile toimub eelregistreerimine, lugemissaali arvuteid saab kasutada üldjärjekorra alusel.

Anstla Linnaraamatukogu AIP on avatud 40 tundi nädalas, maaraamatukogudes on AIP avatud raamatukogu lahtiolekuajad, ka õhtutundidel.

Kasutajaarvestust peetakse päevikus, internetikasutajad registreeritakse eraldi vihikus.

7. LUGEJATEENINDUS

Eestis tervikuna jätkub tendents külastuste arvu kasvule ja laenutuste arvu vähenemisele. Rapla Keskraamatukogu rõhutab oma aruandes, et "Selline trend on toimunud kõigis Põhjamaades alates rahvaraamatukogude internetiseerimisprotsessi algusest. See tähendab, et raamatukogu roll traditsioonilise teenuse osutajana hakkab ka meil muutuma."

2002. aastal suurenesid Eesti rahvaraamatukogudes nii lugejate kui külastuste arvud.

Külastuste võrdlus 2001. aastaga raamatukogutüübi (absoluutarvudes)

Tabelis on esitatud 2001. aasta ja 2002. aasta külastuste üldarv ja mõlemal aastal laste külastuste arv. Samuti on toodud muutus võrreldes eelmise aastaga.

	2001				2002			
	Kokku	Muutus %	sh laste	Muutus %	Kokku	Muutus %	sh laste	Muutus %
Keskrk-d	2422664	-0,2	520969	-2,8	2565020	5,9	545904	4,8
Linnark-d	1621875	4,1	395576	-1,4	1657343	2,2	418188	5,7
Lasterk-d	114144	1,1	92562	-3,6	75052	-34,2	59959	-35,2
Vallark-d	253182	22,4	91171	43,2	284412	12,3	99240	8,9
Külark-d	1887529	1,4	744389	0,6	1986339	5,2	795094	6,8
Üldkas rk-d	6299394	2,1	1844667	0,4	6568166	4,3	1918385	4,0
Muud rk-d	127021	-10,6	405	-64,3	53067	-58,2	153	-62,2
Eesti kokku	6426415	1,8	1845072	0,4	6621213	3,0	1918538	4,0

Kui muudes rahvaraamatukogudes on ka 2002. a. külastuste arv vähenenud, siis üldkasutatavates rahvaraamatukogudes külastuste arv kasvab jõudsalt. Soodsalt mõjub nii internet kui mugavad kaasaegsed ruumid. Kõige enam suurenes külastuste arv maaraamatukogudes (valla- ja külaraamatukogudes).

Suur oli külastuste tõus ka keskraamatukogudes. Mõjutas Tallinna KR peahoone avamine pärast remonti ja Saaremaa KR uued kaasaegsed ruumid. Lasteraamatukogudes on külastuste arv tunduvalt langenud, sest lasteraamatukogude arv vähenes seoses Ahtme Lasteraamatukogu ühinemisega (Kohtla-Järvel).

Külastuste võrdlus 2001. aastaga maakonniti

Kui linnas/maakonnas on muid rahvaraamatukogusid, siis on eraldi välja toodud üldkasutatavate ja muude raamatukogude näitarvud.

	Külastused	Muutus (%)	sh. lastele	Muutus (%)
Tallinn	1056762	+5,0	207019	+17,3
üldkasutatavad	1033072	+13,6	207001	+17,2
muud	23690	-75,4	18	****
Tartu	557885	-7,6	105303	-5,7
üldkasutatavad	554942	-7,7	105244	-5,7
muud	2943	+10,4	59	-11,9
Pärnu	216224	-6,9	37769	-12,5
üldkasutatavad	214624	-7,0	37769	-12,5
muud	1600	+17,9	0	****
Kohtla-Järve	223515	-2,4	55508	-10,3
Narva	300320	+0,8	81063	-6,4

Sillamäe	95254	+2,0	30824	-7,0
Harjumaa	509334	+5,6	163927	+8,4
üldkasutatavad	490349	+6,3	163895	+8,5
muud	18985	-9,0	32	-84,7
Hiiumaa	87767	+13,5	29429	+7,2
Ida-Virumaa	202359	-0,2	54542	-0,6
Jõgeva	320904	-1,9	115368	-6,9
üldkasutatavad	317896	-2,1	115354	-6,9
muud	3008	+15,9	14	-65,9
Järvamaa	305185	+17,8	107838	+32,0
üldkasutatavad	303264	+18,3	107838	+32,0
muud	1921	-23,5	0	****
Läänemaa	191279	+10,0	51502	+3,6
üldkasutatavad	190379	+9,9	51472	+3,5
muud	900	+174,4	30	*****
Lääne-Virumaa	436400	+0,6	143757	-4,6
Põlva	263044	+7,4	98470	+7,4
Pärnumaa	223767	+1,1	79333	+0,3
Rapla	239173	+3,9	83848	+6,7
Saaremaa	231696	+9,1	87716	+5,9
Tartumaa	236471	+8,9	88711	+15,8
Valga	258276	-0,4	79834	-6,8
Viljandi	374549	+10,4	111769	+13,7
üldkasutatavad	374549	+10,5	111769	+13,7
muud	0		0	*****
Võrumaa	291049	+2,5	105008	+5,2
EESTI	6621213	+3,0	1918538	+4,0
üldkasutatavad	6568166	+4,3	1918385	+4,0
muud	53047	-58,2	153	-62,2

Kõige enam on üldkasutatavatest raamatukogudest tõusnud külastuste arv Järvamaal, kus mitmed raamatukogud said uued ruumid ja mitmetes avati Avalikud Internetipunktid, mille kasutus on väga aktiivne.

Külastuste arv on tunduvalt suurenenud ka Tallinnas ja seda vaatamata mitmete raamatukogude sulgemisele remondiks. Tõusu on taganud keskraamatukogu.

Eestis tervikuna ja õige mitmes maakonnas (Järvamaa, Tartumaa, Viljandimaa, Harjumaa, Põlvamaa, Hiiumaa, Rapla, Saaremaa, Võrumaa, Pärnumaa) ning Tallinnas on tõusnud laste külastuste arv.

Rõhutagem, et Tallinna KRs avati üle paljude aastakümnete taas lasteosakond.

Külastuste arvu tõus näitab, et lapsed käivad raamatukogus. Paraku tuleb nõustuda Saaremaa raamatukoguhoidjatega, et “üha olulisemaks ülesandeks paistab kujunevat laste lugema meelitamine.”

Põlva KR avaldab arvamust, et “võib-olla polegi seda vaja teha suurte kampaaniatena, vaid rahulikumalt, nn. vaikse vastupanu korras. Lahtiseletatult tähendab see raamatukoguhoidjat, kes teeb südamega oma tööd (tellib raamatuid, laenutab, korraldab toredaid üritusi ja teeb veel palju muudki). Kui seda kõike poleks, oleks laste lugemisega lugu ehk palju hullem kui praegu.”

Narvas kasutatakse lastes lugemise vastu huvi äratamiseks

- kirjanduslikke mänge
- tehakse koostööd konkreetsete koolidega ja konkreetsete klassikollektiividega

- aidatakse ette valmistada ja osaletakse koolivälistes asutustes ürituste läbiviimisel

Lugejate võrdlus 2001. aastaga raamatukogutiübiti (absoluutarvudes)

Tabelis on esitatud 2001. aasta ja 2002. aasta lugejate üldarv ja mõlemal aastal laps-lugejate arv. Samuti on toodud muutus võrreldes eelmise aastaga.

Kui Eestis tervikuna ja õige mitmes maakonnas suurenes laste külastuste arv, siis lugejate osas on laste arv vähenenud. Lugejate arv tervikuna Eestis tõusis.

	2001				2002			
	Lugejad	Muutus %	sh lapsed	Muutus%	Lugejad	Muutus %	sh lapsed	Muutus %
Keskrk-d	164466	-1,4	38451	-5,3	175107	6,5	41497	7,9%
Linnark-d	116636	1,1	34297	-0,1	116611	0,0	34143	-0,4%
Lasterk-d	9302	-2,9	7566	-2,4	5851	-37,1	4745	-37,3%
Vallark-d	18477	16,3	6493	17,2	19131	3,5	6565	1,1%
Külark-d	128952	-2,8	47267	-4,5	127735	-0,9	45843	-3,0%
Üldkas rk-d	437833	-0,6	134074	-2,7	444435	1,5	132793	-1,0%
Muud rk-d	10001	10,1	221	50,3	3842	-61,6	44	-80,1%
Eesti kokku	447834	-0,4	134295	-2,6	448277	0,1	132837	-1,1%

Lugejate võrdlus 2001. aastaga maakonniti

Kui linnas/maakonnas on muid rahvaraamatukogusid, siis on eraldi välja toodud üldkasutatavate ja muude raamatukogude näitarvud.

	Lugejad	Muutus (%)	sh. lapsed	Muutus (%)
Tallinn	84675	+2,1	20751	+13,3
üldkasutatavad	83234	+9,7	20747	+13,2
muud	1441	-79,6	4	
Tartu	36256	-7,5	7739	-10,3
üldkasutatavad	35345	-9,4	7724	-10,3
muud	911	+319,8	15	
Pärnu	20559	-2,6	4573	-5,1
üldkasutatavad	20474	-2,5	4573	-5,1
muud	85	-22,7	0	
Kohtla-Järve	17098	+3,1	4361	-11,6
Narva	24586	+11,8	7064	+0,1
Sillamäe	6421	-0,1	2192	-4,7
Harjumaa	34474	-0,8	11500	-3,7
üldkasutatavad	33637	+2,8	11495	-2,6
muud	837	-58,4	5	-96,1
Hiiumaa	4477	-2,0	1385	-8,5
Ida-Virumaa	15152	-2,1	4170	-4,3
Jõgeva	16337	-1,4	5498	-4,4
üldkasutatavad	16176	-1,4	5488	-4,3
muud	161	-3,6	10	-23,1
Järvamaa	15976	+0,5	5281	-0,9
üldkasutatavad	15834	+0,4	5281	-0,8
muud	142	+13,6	0	-100,0
Läänemaa	11747	+1,0	3593	-1,6
üldkasutatavad	11482	-0,3	3583	-1,9
muud	265	+140,9	10	

Lääne-Virumaa	25539	-3,5	8287	-7,5
Põlva	14733	+3,1	4968	+4,6
Pärnumaa	16103	-1,2	6053	0,0
Rapla	14993	+1,0	5069	-1,0
Saaremaa	16054	+4,5	6256	+2,3
Tartumaa	16366	+2,2	5551	-2,2
Valga	13544	-2,0	4914	-2,1
Viljandi	25072	-0,5	7707	-0,8
üldkasutatavad	25072	+0,3	7707	-0,1
muud	0		0	-100,0
Võrumaa	18115	-1,8	5925	-5,1
EESTI	448277	+0,1	132837	-1,1
üldkasutatavad	444435	+1,5	132793	-1,0
muud	3842	-61,6	44	-80,1

Lugejate arvu suurenemisel on kaalukas osa Tallinna KR peahoone avamisel lugejateeninduseks. Võrreldes varasemaga pakuvad uusi võimalusi lasteosakond ja muusikaosakond. Aasta lõpuks kasvas peamaja teenindusmaht pea kahekordseks, kusjuures suurenes ka võõrkeelse kirjanduse osakonna teenindusmaht. Kuigi harukogudest olid Nõmme ja Torupilli raamatukogu remondi ja teavikute arvutisse sisestamise tõttu kinni kumbki keskmiselt 6 kuud, ka Mustamäe II raamatukogu suleti samal põhjusel novembri teisel poolel ning keskkogu alustas tööd praktiliselt veebruarist, on üldkasutatavates raamatukogudes lugejate ja külastuste arvud kokkuvõttes kasvanud.

Lugejate arvu tõusu Saaremaal tagas suurel määral lugejate arvu suurenemine keskraamatukogus. Seoses uue hoone valmimisega Kuressaare südalinnas, kus koos Kuressaare Kultuurivara ja Kultuurikeskusega asub raamatukogu, on tõusnud raamatukogu maine linnakodanike (ja ka linnavalitsuse) silmis.

Kohtla-Järvel avati uutes kaasaegsetes ruumides Ahtme haruraamatukogu, mis parandab märgatavalt raamatukoguteenindust Ahtme linnaosas. Lugejate arv linnas tervikuna on tõusnud.

Järvamaa KR toob esile Albu raamatukogu, mis kolis uutesse ruumidesse koolimaja kõrval, ja kus on lugejate arv tõusnud ligi 100 võrra.

Kui Harjumaal on lugejate arv on kasvanud põhiliselt täiskasvanud lugejate arvel, siis Põlvamaal oli tõus ennekõike seotud laste arvu tõusuga Räpina raamatukogus.

Rapla KR märgib aruandes, et lugejate arv maakonnas tõuseb jätkuvalt, kuid kasv on aeglustunud.

Kõigi näitajate (lugejad, külastused, laenutused) osas oli 2002. aasta edukas Narva linnale.

Laenutuste võrdlus 2001. aastaga raamatukogutüübiti (absoluutarvudes)

Tabelis on esitatud 2001. aasta ja 2002. aasta laenutuste üldarv ja mõlemal aastal laenutuste arv lastele. Samuti on toodud muutus võrreldes eelmise aastaga.

	2001				2002			
	Kokku	Muutus%	sh laste	Muutus%	Kokku	Muutus%	sh laste	Muutus%
Keskrk-d	4422404	-3,6	797887	-12,0	4364008	-1,3	794272	-0,5
Linnark-d	3772815	-2,8	726765	-6,7	3727236	-1,2	689635	-5,1
Lasterk-d	174791	1,3	140571	1,7	112567	-35,6	87904	-37,5
Vallark-d	591524	10,6	136968	17,5	599834	1,4	133077	-2,8
Külark-d	4339163	-5,1	1079153	-10,1	4264628	-1,7	1019853	-5,5
Üldkas rk-d	13300697	-3,2	2881344	-8,2	13068273	-1,7	2724741	-5,4
Muud rk-d	202848	-23,7	676	-62,9	66407	-67,3	300	-55,6
Eesti kokku	13503545	-3,6	2882020	-8,3	13134680	-2,7	2725401	-5,4

Laenutuste arv jätkuvalt väheneb. Kõrvutades muutuse protsente aastatel 2001 ja 2002 ilmneb, et Eestis tervikuna ja pea kõikide tüüpide puhul on laenutuste langus aeglustunud. Erandiks on muud rahvaraamatukogud, kus põhjuseks võivad olla ka arvestuslikud küsimused, ja lasteraamatukogud. Lasteraamatukogude näitajate vähenemine tuleneb lasteraamatukogude arvu vähenemisest (Ahtme Lasteraamatukogu Kohtla-Järvel ühines Järve Haruraamatukoguga).

Laenutuste võrdlus 2001. aastaga maakonniti

Kui linnas/maakonnas on muid rahvaraamatukogusid, siis on eraldi välja toodud üldkasutatavate ja muude raamatukogude näitarvud.

	Laenutused	Muutus (%)	sh. lastele	Muutus (%)
Tallinn	2036290	-7,7	307335	-6,1
üldkasutatavad	2011716	-1,4	307244	-6,1
muud	24574		91	
Tartu	1111666	-3,3	196734	-8,1
üldkasutatavad	1104380	-3,5	196630	-8,1
muud	7286	39,6	104	-4,6
Pärnu	427028	-2,9	65183	-8,4
üldkasutatavad	421013	-3,4	65183	-8,4
muud	6015		0	
Kohtla-Järve	521295	-7,9	97459	-9,5
Narva	616374	+5,5	132829	-2,9
Sillamäe	193268	+6,7	35464	+0,2
Harjumaa	1146304	+0,6	223842	-5,9
üldkasutatavad	1127875	+0,8	223778	-5,8
muud	18429	-7,8	64	-72,1
Hiiumaa	145488	-2,0	31747	+6,6
Ida-Virumaa	475414	+1,5	95224	+4,3
Jõgeva	585547	-0,9	143445	-6,0
üldkasutatavad	582531	-1,0	143424	-6,0
muud	3016		21	-85,6
Järvamaa	548958	-0,6	114398	-9,2
üldkasutatavad	542707	-0,6	114398	-9,2
muud	6251		0	
Läänemaa	283556	-1,0	68105	-6,3

üldkasutatavad muud	282720 836	-1,2	68085 20	-6,3
Lääne-Virumaa	865827	-3,8	198740	-9,8
Põlva	447008	-1,8	123271	-5,6
Pärnumaa	537972	-4,5	124511	-10,4
Rapla	428534	-1,6	92608	-6,3
Saaremaa	450463	-0,9	107606	-4,1
Tartumaa	516693	-1,3	116003	-6,8
Valga	499080	+0,2	122150	+3,6
Viljandi	713903	-7,8	158252	-5,3
üldkasutatavad muud	713903 0	-7,7	158252 0	-5,2
Võrumaa	584012	-0,7	170135	+0,4
EESTI	13134680	-2,7	2725041	-5,4
üldkasutatavad muud	13068273 66407	-1,7 -67,3	2724741 300	-5,4 -55,6

Laenutuste arv Eestis tervikuna langeb. Üheks põhjuseks on kindlasti praegu kehtiv arvestus, mille alusel kohalkasutust rahvaraamatukogus laenutuseks ei loeta. Samal ajal kasvab kohallaenutuse osatähtsus, kuna tingimused selleks paranevad aasta-aastalt ja üha enam loetakse ajakirjandust ja kasutatakse teatmeteoseid.

Laenutuste vähenemine on tihedalt seotud kogudega. "Laenutuste vähenemine on otseses seoses raamatute vähenenud eksemplaarsusega, äraütlisti on palju, teabekirjandusele on järjekorrad, lugeja tunneb puudust ka uuemast ilukirjandusest," kirjutab Võrumaa KR

"Laenutuste vähenemise põhjuseks on ka kopeerimisvõimaluste avarumise, paljude materjalide otsimine internetist, uudiskirjanduse ja kohustusliku kirjanduse nappus." (Lääne-Virumaa)

Laenutused on siiski märgatavalt tõusnud Narvas ja Sillamäel, kus enamasti ostetakse raamatud Venemaalt ja need on suhteliselt odavad.

Laenutused tõusid ka Ida-Virumaal aga seda just maakogudes. Põhjuseks asjaolu, et kõik küla- ja vallaraamatukogud olid aastaringiselt avatud, remondi tõttu polnud ükski pikemat aega kinni.

Arvutilaenus.

Laenusmoodulit kasutati 1. jaanuaril 2003 32 raamatukogus. Maakonniti on pilt järgmine:

Tallinn	4 KR, Kadriorg, Nõmme, Torupilli
Tartu	3 Tartu KR, Koidula, Annelinn
Harjumaa	2 Jüri, Lagedi
Hiiumaa	1 Kärdla KR
I-Virumaa	1 Voka
Jõgeva	2 Jõgeva KR lasteosakond, Adavere
Järvamaa	1 Kareda
Läänemaa	0
L-Virumaa	1 Lääne-Virumaa KR
Põlva	0
Pärnumaa	1 Häädemeeste
Rapla	0

Saaremaa	2 Kärla, Tornimäe
Tartumaa	8 Kõrveküla, Härma, Kuuste, Lohkva, Lähte, Rannu, Võõpste, Ülenurme
Valga	1 Valga KR
Viljandi	3 Olustvere, Paistu, Vana-Võidu
Võrumaa	2 Võru KR, Lasva
EESTI	32 rahvaraamatukogu

2002. a. hakkasid laenutusmoodulit kasutama Eesti suurimad rahvaraamatukogud Tallinnas ja Tartus. 2002. aasta jaanuaris alustas arvutiteenindust Tallinna Keskraamatukogu peamaja, võõrkeelse kirjanduse osakonnas jätkub teavikute sisestamine elektronkataloogi. Haruraamatukogudest on arvutiteenidusele üle läinud Kadrioru, Torupilli ja Nõmme.

2002. aasta märtsis alustas Tartus arvutiteenidusega Kaarli Harukogu. Augustis hakati laenutusmoodulit kasutama KR lasteosakonnas ja Annelinna Harukogus, oktoobris ülejäänud KR osakondades.

RVL-i kasutamine

Peamiselt kasutatakse maakonnasisest RVLi, väljaspoole maakonda on valdavalt keskraamatukogu tellimused.

Lääne-Virumaal on RVLi teel saadud kirjanduse hulk võrreldes eelmise aastaga kasvanud. Endiselt on esikohal venekeelne kirjandus, ent külaraamatukogud on üha rohkem hakanud tellima ka teaduskirjandust.

Samas täheldab Rapla KR, et vallasiseselt vahetatakse raamatukogude vahel põhiliselt ajaviitekirjandust.

Võrumaa KR-s on RVLi tellimused võrreldes 2001. aastaga peaaegu kahekordistunud. Aktiivselt kasutasid külaraamatukogud KR nn. vahetatavat kogu. Sellesse alustati ostmist 1995. aastal. Algselt muretseti peamiselt kalleid teatmeteoseid, mida külad ei suutnud osta. Mõne aja möödudes leiti, et vajalikumad on tavalised jutukad.

Põhjalikult on RVL-i kasutamist analüüsinud Põlva KR.

Põlva KR märgib, et üsna palju on kasvanud keskkogule esitatud tellimuste arv, mis näitab külakoguhoidjate kasvanud aktiivsust oma lugejate teenindamisel. Kokkuvõttes on keskkogu poolt teistelt tellitud raamatute arv samuti kasvanud, kuid mitte nii palju. Keskkogu partnerid on: Rahvusraamatukogu, Eesti Akadeemiline Raamatukogu, Tallinna Pedagoogikaulikooli Raamatukogu, Tartu Ülikooli Raamatukogu, Tallinna Tehnikaülikooli Raamatukogu, Tartu Linna Keskraamatukogu tehnikakirjanduse osakond ja Põlva Tööhõiveamet.

Tellijad ise jagunevad laias laastus õppijateks ja kodu-uurijateks. 20,5 % tellitud materjalidest on ilmunud enne 1944.a., (tsaariajast saksa okupatsioonini), mida keskkogus ajaloolise paratamatuse tõttu on väga vähe. 29 % moodustasid koopiad, (varasemad 1912.a. ajalehtedest). Võõrkeelsete raamatute tellimuste osakaal oli 10,2 %. Põhiteemad olid pedagoogika, kodulugu ja muuseumitöö korraldamine, vähemal määral raamatukogundus ja infotöö ning majandusega seonduv (tööjõuturg, tööhõive jm). Põlvamaal tegeldakse RVLiga mingil määral peaaegu kõigis külakogudes. Keskeltläbi esitatakse külakoguhoidjatele kolleegide poolt 14 tellimust aastas. Toimib huvitav seaduspärasus. Neile, kes ise usinalt RVLi teel tellivad, esitatakse ka keskmisest rohkem tellimusi. Kõigist RVLi teel saadud väljaannetest moodustavad 60% keskkogu omad.

Harju Maakonnaraamatukogu rõhutab, et RVLi tuleks kasutada aktiivsemalt, eriti nüüd kui on võimalus teha seda interneti teel.

Erivajadustega inimeste teenindus

Erivajadustega inimeste võimalused raamatukogu kasutada on minimaalsed. Enamikes raamatukogudes puuduvad võimalused liikumispuuetega inimeste teenindamiseks (pole võimalik siseneda ratastooliga).

Liikumispuuetega inimeste teeninduseks on tingimused: Võrumaa (kaldtee, lift), Valga ja Järvamaa KRs, Saaremaa KRs (kaldtee, lift ja mõlemal korrusel invaliididele mõeldud WC), Lääne-Virumaa KRs (kaldtee, lift) ning Tapal ja Väike-Maarjas, Tallinna KRs, Männi ja Laagna raamatukogudes; Viljandi Linnaraamatukogus. Ratastooliga pääseb ka Kohtla-Järve KR lugemissaali ja Pärnu KR lugemissaali, Pärnumaa Are raamatukokku.

Võrumaa KRs on lugemissaalist võimalik laenutada heliraamatuid. Võrumaa Puuetega Inimeste kojas (Võru Karja t. 17) on avatud neljapäeviti kell 12.00-17.00 Võrumaa Keskraamatukogu laenutuspunkt, kus lugejaid teenindab KR raamatukoguhoidja Mati Russ. Lugejaid on 48 (neist 6 ratastoolis ja 9 vaegnägijat). Peamiselt loeti ilukirjandust, suur huvi oli heliraamatute vastu.

End on õigustanud Pärnumaal Sindi raamatukogu laenutuspunkt Päevakeskuses, Surju laenutuspunkt vanurite kodus. Jõõpre raamatukogu asub ühes majas hooldekoduga ja teeb sellega tihedat koostööd.

Erinevalt eelmistest aastatest on Narvas peale vaegnägijate teenindamise RVLi kaudu pööratud erilist tähelepanu kuulmis- ja nägemishäiretega lastele ja kontaktidele lapsinvaliidide päevakeskustega.

Kohtla-Järve KR lugemissaalis korraldati Parkinsoni-tõbe põdevatele inimestele arvutikursused. Paljud kursustel osalenud jäidki AIPi külastajateks.

Üle Eesti tellitakse vaegnägijatele RVLi teel heliraamatuid ja –kasette Eesti Pimedate Ühingu raamatukogudest Tallinnas ja Tartus. Sageli pole kiirelt lugevaile –kuulavaile vaegnägijatele lisa pakkuda, sest valik on mitmel juba ammendatud.

Kena üllatuse valmistas oma lugejaile Lääne-Virumaa Ulvi raamatukogu juhataja, kes luges ise kassetidele jutustusi ja romaane ning mida ta siis soovijaile ka laenutab.

Pärnu KR märgib, et “probleeme on vaimsete hälvetega lugejate teenindamisel, sest raamatukoguhoidjal puudub vastav ettevalmistus.”

Koduteenindus

Koduteenindus toimub raamatukogudes vastavalt nõudlusele.

Mingil määral tegelevad koduteenindusega kõik raamatukogud – lisaks pereliikmeile viiakse raamatuid vanuritele ja haigetele, kes erinevatel põhjustel raamatukogu külastada ei saa.

Koduteeninduseks kasutatakse kas raamatukogutöötajaid või sotsiaaltöötajaid, samuti viivad erivajadustega lugejatele raamatuid sugulased, naabrid ja lähedased tuttavad. 2001. aasta aprillist on Kärkla KRs metoodik-koduteenindaja ametikoht. Tema tööd pole sisulises aruandes lähemalt käsitletud.

Võrumaa KR toob esile, et “Koduteenindust vajavad eelkõige raamatukogu kauaaegsed eakad lugejad, kes soovivad lugeda põhiliselt uudiskirjandust. Praeguse eksemplaarsuse juures (nimetuse kohta keskmiselt 2-3 eks.) ei suuda raamatukogu

seda tagada. Keskraamatukogus korraldati koduteenindust kahele liikumispuudega lugejale. Koduteeninduse edasiarendamine nõuab täiendavaid vahendeid. “

Vähemusrahvuste teenindus

Vähemusrahvused loevad venekeelset kirjandust. Tulenevalt piirkonna elanike koosseisust venekeelset kirjandust kas komplekteeritakse või kui lugejaid on väga vähe, siis kasutatakse RVLi. Lääne-Virumaal viib venekeelseid raamatuid laenutuspunktidesse ka raamatubuss.

Pärnu linnas jätkati raamatufondi tutvustamist vene elanikele. Lasteosakonnas toimus venekeelne kirjanduslik koolipäev luulevormis. Osalesid 5ndate klasside õpilased.

Jätkus uute lasteraamatute tutvustamine kohalikus venekeelses ajalehes “Pärnu Ekspress”. Muusikaosakond korraldas koostöös Pärnu muusikaõpetajatega üldhariduskoolide muusikaõpetajate infopäeva. Selle tulemusena suurenes vene õppekeele koolide õpilaste huvi muusikaosakonna kogude vastu.

Raamatukoguväline teenindus

Raamatukoguväline teenindus kahaneb aasta-aastalt, mitmedki laenutuspunktid on suletud. 2002. a. avati uusi laenutuspunkte Ida-Virumaal (1), Lääne-Virumaal (2), Põlvamaal (1). Samas suleti ka seniseid punkte (K-Järvel, Põlvamaal, Viljandimaal). Samuti on viimastel aastatel on seoses raamatukoguteeninduse ümberkorraldamisega senised väikesed külaraamatukogud muutunud laenutuspunktideks (Hiiumaal, Lääne-Virumaal, Võrumaal, Järvamaal, Tartumaal). Teenindussagedus on laenutuspunktides erinev 1-2 korrast nädalas 1-2 korrani kuus.

	Laenu- tuspunk- tide arv	Raamatukoguvälise teeninduse iseloomustus
Tallinn		Muhu t. sotsiaalmajas on laenutuspunkt. Rändkogu on Tallinna Keskhaiglas, Tallinna Vanurite Enesabi- ja Nõustamisühingus ning Laste Turvakeskuses.
Tartu	12	Lubja tänaval on omaette töötajaga statsionaarne laenutuspunkt, mis tekkis endise kontrollaparatuuri tehase raamatukogu baasil. Seda on aastaid hoitud lootuses selle põhjal välja arendada Ülejõe harukogu. Seni pole see reaalsuseks saanud.
Kohtla-Järve		Raamatukoguvälist teenindust ei toimunud.
Harjumaa	7	Laenutuspunktide arv on jäänud endiseks. Kui 2001. a. paranes olukord Penningi laenutuspunktis, mis peale korraldiku remonti kujunes kohalike elanike kokkusaamise, ürituste läbiviimise, muusika kuulamise ja vaba-aja veetmise kohaks, siis 2003 aasta alguses on mõnegi punkti tulevik väga ähmane. Näiteks Anija vallavalitsus ähvardab sulgeda mõlemad halbades tingimustes töötavad laenutuspunktid.
Hiiumaa	2	Laenutuspunkt on kahel raamatukogul (Käinal Kassari Haridusseltsi majas (0,5 kohaga töötaja) ja Kõrgessaarel laenutuspunkt Laukal (0,5 kohaga töötaja) ja rändraamatukogu Kõpu Internaatkoolis.
Ida-Virumaa	3	Laenutuspunktide arv suurenes 1 võrra. Laenutuspunktid on Lüganusel Purtse külas, Soonurmel Oandu külas ja Varjal Aa hooldekodus.

Järvamaa	6	Laenutuspunktid töötasid endiselt 6 raamatukogu juures (Ahula, Ervita, Koeru, Ollepa, Reinevere ja Änari). Korralikud ruumid on Ahula, Koeru ja Ollepa rk laenutuspunktidel. Ervita pidi aasta lõpul ajutiselt laenutuspunkti töö katkestama, sest kauplus, kus ta raamatuid laenutas, suleti. Mõne aja laenutas raamatukoguhoidja isiklikust autost, kuid praegu otsitakse, kus laenutuspunkt saaks edasi töötada.
Läänemaa		KR-l on raamatubuss. KR laenutuspunkt on juba aastaid Haapsalu Sotsiaalmajas. Võrreldes eelmise aastaga on KR väliteeninduse näitajad tõusnud. 233 lugejat, 3 145 külastust ja 10 988 laenutust. Maaraamatukogudest on laenutuspunkt Asukülal (Uuemõisas), Nõval (Varikul), Ridalal (Parila külas), Ristil (Piirsalus).
Lääne-Virumaa	9	KR-l on raamatubuss. Aasta jooksul on tulnud juurde 2 laenutuspunkti. Laenutuspunktid on (Aasperel (Aaspere keskus), Kadrina (Ama), Laekverel (Rahkla), Muugal (Paasvere), Piibel (Liigvalla), Saksi (Ilmastu), Varangul (Essu), Vergil (Pedassaare) ja Vihulal (Sagadi).
Põlvamaa	7	Maakonnas tegutses 7 laenutuspunkti järgmiste raamatukogude juures: Himmaste (1), Kiuma (2), Linte (1), Peri (1 Peri Põhikoolis), Vaste-Kuuste (1), Võõpsu (1). Võrreldes eelmise aastaga toimusid mõned muutused: Peri rk sulges punkti Partsi kaupluses, Vaste-Kuuste avas laenutuspunkti uues Lootvina külakeskuses (ka aastaid tagasi oli Lootvina laenutuspunkt).
Pärnumaa	9	Laenutuspunkte 7 raamatukogul, kokku 9. Neist 3 asuvad piirkonna kaugemates külates, 4 koolis, 2 hooldekodudes.
Raplamaa	1	Laenutuspunkt on säilinud ainult ühel raamatukogul (Kodilal Oela külas).
Saaremaa	11	Laenutuspunkte 7 raamatukogul, kokku 11. Eikla (1), Lümanda (1), Metsküla (1), Pihtla (1), Sandla (1), Sakla 2, Taritu 4.
Tartumaa		Kambja raamatukogu kasutab kohaliku valla bussi ühel korral kuus ja laenutab 7 peatuspunktis. Laenutuspunktid on Luke, Roiu, Võnnu ja Võõpste raamatukogul.
Valgamaa	3	Maakonnas on 3 laenutuspunkti: Taageperal 1 (Karjatnurme teabetoas) ja Riidajal 2 (Leebiku kaupluses ja Pikasilla Algkoolis)
Viljandimaa	5	Raamatukoguväline teenindus kahaneb aasta-aastalt. Laenutuspunkte 5 (eelmisel aastal 6).
Võrumaa		Võrumaa KR-l on laenutuspunkt Puuetega Inimeste kojas.

Raamatubuss on Lääne Maakonna ja Lääne-Virumaa Keskraamatukogul.

Lääne Maakonna KR raamatubuss teenindab jätkuvalt lugejaid Ridala ja Martna vallas. Lääne-Virumaa KR raamatubuss teenindab 3 raamatubussi punkti Roodeväljal, Ubjas ja Veltsis.

Uued teenusliigid (sh uute tehnikavahendite kasutamine teenuste osutamisel, tasulised teenused raamatukogus jne)

Laienes interneti kasutamise võimalus. 71,1% rahvaraamatukogudest oli 2003 aasta alguses internetiühendus.

Lisandus raamatukogusid, kes alustasid elektroonilist laenutamist. (vt 5.2 Laenutused)
Laenutusmoodulit kasutati 1. jaanuaril 2003 32 raamatukogus.

Tallinna KR toob uue teenusliigina esile lasteteeninduse KR-s. Lastele KR meeldib, sest lisaks raamatute laenutamisele toimub majas laste jaoks palju huvitavat. Ka muusikaosakond on KR-s uus.

Tasulistest teenustest pakutakse paljundamist, printimist, skaneerimist (Saaremaa), väljatrukki internetist, internetist disketile salvestamist, E-posti aadressi pidamist, tekstitöötlusprogrammi kasutamist, ruumide üürimist (Järvamaal KR, Lääne-Virumaal KR, Hulja, Rakke, Tapa; Raplamaal KR, Valgamaal KR)

Järvamaa KR-s on tasuliseks teenuseks raamatute liigsete eksemplaride müük. Järvamaa Kareda raamatukogus saab lasta koostada CV.

Saaremaa Keskraamatukogus on tasulised ka internetipunkti kahe multimeedia arvuti kasutamine.

Harjumaal pakuvad Kose-Uuemõisa ja Ääsmäe raamatukogu, Saaremaal Ruhnu raamatukogu ning Hiiumaa raamatukogud faksi kasutamise teenust.

Rapla KR toob esile, et tasuliste teenuste maht kasvab. Tasulised teenused on sätestatud seadusandluses ja iga raamatukogu teenuste hinnakirja kinnitab kohalik omavalitsus.

Bibliograafia- ja infotöö.

Bibliograafia- ja infotöö valdkonnas on rahvaraamatukogude lugejateenindust aidanud paremini ja kvaliteetsemalt korraldada Rahvusraamatukogu *ISE andmebaasi* ja *elektronkataloogi ESTER* kasutamise võimalus. Nendeta ei kujuta raamatukogud ette lugejate päringutele vastamist. Kasutatakse teisi andmebaase nagu Riigiteataja võrguväljaanne, EBSCO andmebaase mingil määral.

Päringutele vastamise arv aasta jooksul on erinev raamatukogude lõikes.

Ida-Virumaa raamatukogudes registreeriti päringuid 5981, Järvamaal 4000, Hiiumaal 2811, Valgamaal 10704, Sillamäel 12000, Narvas 17260, Tallinnas 20240.

Väiksed raamatukogud ei jõua kõiki päringuid registreerida nagu võib lugeda

Järvamaa aruandest, ei jõuta rabeleda internetipunkti ja teeninduse vahel.

Esikohal on teemapäringud, vähem on fakti- ja bibliograafiapäringuid. Päringute teemad on majandus, õigus, kirjandus jne. Põhiliselt kasutatakse eestikeelseid allikaid. Õpilaste teemad on olnud paljuski seotud koolireferaatide teemaga, ristsõnalahendajad on ka aldid küsima.

Kodulootöö on endiselt aukohal rahvaraamatukogudes. Raamatukogud teevad aktiivset koostööd muuseumidega, ka arhiividega kodukandi ajaloo uurimisel. Raamatukogud koguvad koduvaldade kohta materjali, olemas on ajaleheväljalõigeteapid. On hoogustunud kroonikate koostamine ning korraldatud ka kroonikate võistlusi.

Keskraamatukogudes on kodulooliste materjalide andmebaasid, mida saavad kasutada ka väikesed raamatukogud. Näiteks kirjutatakse Põlvamaa aruandes, et keskraamatukogu jätkab kodulooliste materjalide bibliografeerimist URRAMi baasil ning kuna programm on veebipõhine, siis on nüüd ka paljudes maakogudes hea ülevaade bibliografeeritud koduloolistest materjalidest.

Kaartkartoteeke koostavad veel vaid vähesed, põhiliselt väikesed raamatukogud.

Bibliograafianimestikke koostatakse üldiselt vähem. Põhiliselt koostatakse neid lastele ja noortele kirjanduse soovitusnimekirjadena, aga ka enne kirjanikega kohtumist, raamatukogude juubeliteks

Lugejakoolitus on saanud raamatukoguhoidjate igapäevatöö lahutamatuks osaks. Seoses mahukate teemapäringute lahendamisega näiteks õppijatele on kerkinud vajadus koolitada lugejaid, õpetades neid kasutama interneti ja seal kättesaadavaid andmebaase – ESTER, ISE. Õigusalastes küsimustes peetakse käepäraseks kasutada andmebaasi ESTLEX.

Harjumaal Ääsmäe raamatukogu on läbi viinud koolitust lugejatele õpiringi vormis, on kohale kutsunud õpetaja ning korraldatud koolitusi ka raamatukoguhoidja vahendusel.

8. KOGUD

Kogude komplekteerimine ja hoid, komplekteerimise põhimõtted

Tabelis on esitatud üldkasutatavate rahvaraamatukogude komplekteerimisraha 2001. ja 2002. aasta kohta maakondade/linnade lõikes (komplekteerimissumma kokku ja omavalitsuselt tuhandetes kroonides)

Nii 2001. kui 2002. aasta puhul on esitatud omavalitsuselt saadud komplekteerimissummade %. 2002. aastal on toodud protsentides ka komplekteerimissumma muutus võrreldes 2001. aastaga.

	2001			2002				
	Kokku	KOV	KOV %	Kokku	KOV	KOV %	Muutus%	
							Kokku	KOV
Tallinn	6713,0	2738,0	41,2	7258,4	3060,0	42,0	8,1%	11,8%
Tartu	2565,8	910,0	35,5	2730,0	1050,0	38,5	6,4%	15,4%
Pärnu	1563,0	600,0	38,4	1554,0	610,0	39,3	-0,6%	1,7%
K-Järve	1713,0	711,4	41,5	1752,4	707,7	40,3	2,3%	-0,6%
Narva	2124,0	649,0	30,6	1984,5	483,2	24,3	-6,6%	-25,5%
Sillamäe	656,0	275,0	41,9	635,7	250,0	39,3	-3,1%	-9,1%
Harjumaa	5467,2	2886,4	52,8	5706,6	3022,2	53,0	4,4%	4,7%
Hiiumaa	587,0	326,0	55,5	577,6	327,0	56,6	-1,6%	0,3%
I-Virumaa	2506,6	1343,3	53,6	2284,0	1243,2	54,4	-8,9%	-7,5%
Jõgeva	2293,9	1267,5	55,3	2255,8	1281,5	56,8	-1,7%	1,1%
Järvamaa	2029,3	1052,7	51,9	2057,8	1086,5	52,8	1,4%	3,2%
Läänemaa	1597,3	847,4	53,1	1521,2	808,7	53,2	-4,8%	-4,6%
L-Virumaa	3718,6	2051,3	55,2	3719,5	2080,1	55,9	0,0%	1,4%
Põlvamaa	2301,3	1488,5	64,7	2423,8	1610,7	66,5	5,3%	8,2%
Pärnumaa	2454,0	1455,0	59,3	2594,0	1568,0	60,4	5,7%	7,8%
Raplamaa	2293,0	1386,0	60,4	2361,0	1443,0	61,1	3,0%	4,1%
Saaremaa	1714,9	810,0	47,2	1868,2	974,6	52,2	8,9%	20,3%
Tartumaa	2474,8	1204,8	48,7	2499,8	1292,1	51,7	1,0%	7,2%
Valgamaa	1914,7	969,3	50,6	1919,6	991,5	51,7	0,3%	2,3%
Viljandima a	3043,0	1585,9	52,1	3114,7	1663,8	53,4	2,4%	4,9%
Võrumaa	2361,0	1311,8	55,6	2349,9	1295,4	55,1	-0,5%	-1,3%
EESTI	52091,4	25869,3	49,7	53168,5	26849,2	50,5	2,1%	3,8%

Komplekteerimissumma Eestis tervikuna kasvas. Riigi osa komplekteerimiskuludes on vähenenud. Kui 2001. a. moodustasid omavalitsuse kulud 49,7% komplekteerimiskuludest, siis 2002. a. 50,5%.

Juuresolev tabel näitab, et maakonniti on omavalitsuse osa erinev. Kui Põlvamaal moodustas omavalitsuselt saadud komplekteerimisraha 66,5% kogusummast, siis Narvas ainult 24,3%. Võrreldes 2001. aastaga on Narvas omavalitsuse summa vähenenud neljandiku võrra.

Teavikute juurdetulek aastatel 1999-2002 linnade/maakondade lõikes

Tabelis on esitatud teavikute juurdetulek üldkasutatavates rahvaraamatukogudes aastatel 1999-2002 maakondade/linnade lõikes.

1999. a. on esitatud teavikute juurdetulek, 2000. kuni 2002. aastani on lisaks teavikute juurdetulekule esitatud muutus võrreldes eelmise aastaga.

	1999	2000		2001		2002	
		Kokku	Muutus%	Kokku	Muutus%	Kokku	Muutus%
Tallinn	57665	71151	23,4%	75452	6,0%	62763	-16,8%
Tartu	35393	33163	-6,3%	35529	7,1%	29604	-16,7%
Pärnu	20955	16133	-23,0%	15084	-6,5%	14201	-5,9%
K-Järve	20191	19342	-4,2%	21783	12,6%	18884	-13,3%
Narva	37007	31203	-15,7%	26981	-13,5%	27319	1,3%
Sillamäe	9548	10565	10,7%	9839	-6,9%	8759	-11,0%
Harjumaa	49515	53248	7,5%	53447	0,4%	48810	-8,7%
Hiiumaa	7301	5703	-21,9%	4192	-26,5%	4127	-1,6%
I-Virumaa	22392	22536	-0,2%	25605	13,6%	21176	-17,3%
Jõgevamaa	21318	21511	0,9%	20707	-3,7%	21360	3,2%
Järvamaa	20248	19951	-1,5%	18585	-6,8%	18233	-1,9%
Läänemaa	14961	14374	-3,9%	15210	5,8%	13657	-10,2%
L-Virumaa	33066	37058	12,1%	34607	-6,6%	33507	-3,2%
Põlvamaa	25324	23945	-5,4%	21818	-8,9%	22842	4,7%
Pärnumaa	23160	22666	-2,1%	21159	-6,6%	20735	-2,0%
Raplamaa	22629	20553	-9,2%	21872	6,4%	21725	-0,7%
Saaremaa	16754	18618	11,1%	18084	-2,9%	17719	-2,0%
Tartumaa	24209	25168	4,0%	24317	-3,4%	24641	1,3%
Valgamaa	16290	16347	0,3%	16267	-0,5%	15444	-5,1%
Viljandimaa	32610	31166	-4,4%	28732	-7,8%	27736	-4,1%
Võrumaa	24310	23871	-1,8%	22918	-4,0%	22793	-0,5%
EESTI	534846	538272	0,6%	532188	-1,1%	496035	-6,8%

Võrreldes 2001. aastaga vähenes teavikute juurdetulek Eestis üldkasutatavates raamatukogudes 6,8 %. Juuresolev tabel näitab, et juurdetulek vähenes enamikes maakondades. Mõningane tõus oli vaid Põlva-, Jõgeva- ja Tartumaal ning Narvas. Kuid ka nendel pole teavikute juurdetulek küündinud 2000. aasta tasemele. Kui Jõgevamaa sai 2002. a. 151 teavikut vähem kui 2000., siis Narva koguni 3884! Põlvamaa raamatukogude juurdetulek oli 2002. a. 1103 võrra väiksem kui 2000.a.

Põlva KR rõhutab, et 2002. a. on teavikute juurdetulekut võimaldanud suurendada kohalikust omavalitsusest saadud komplekteerimissummade mõningane tõus. Kuigi Põlva linnavalitsus ja –volikogu ei näinud võimalusi summasid tõsta, tuleb tunnustada teisi kohalikke omavalitsusi. Teavikute arvu kasvu on taganud odavamate raamatute ostmise.

Ostude osakaal teavikute juurdetulekust üldkasutatavates rahvaraamatukogudes aastatel 1999-2002.

	Juurdetulek kokku	sh ostetud	% ostetud
1999	534846	503543	94,1%
2000	538272	514691	95,6%
2001	532188	490552	92,2%
2002	496035	461378	93,0%

Juuresolev tabel näitab, et vaadeldavatel aastatel oli muude hankeviiside osakaal kõrgeim 2001. a. (oluline ERA Peakomitee raamatuannetus). 2002. a. tegi suure annetuse Pärnumaa raamatukogudele Toronto Pärnumaalaste Selts.

Üldkasutatavate rahvaraamatukogude komplekteerimisraha aastatel 1999-2002 (komplekteerimissumma kokku, riigilt ja omavalitsuselt tuhandetes kroonides) Komplekteerimissummade tõusu on taganud omavalitsuselt saadud komplekteerimissummade järjepidev suurenemine.

	Kompl kokku	sh riigilt	sh OV	% riigilt	% OV
1999	48174,2	25460,6	22713,6	52,9%	47,1%
2000	50960,1	26659,9	24300,2	52,3%	47,7%
2001	52091,4	25999,1	25869,3	49,9%	49,7%
2002	53168,5	26191,9	26849,2	49,3%	50,5%

Kuigi komplekteerimissummad on tõusnud, langeb teavikute juurdetulek (aasta-aastalt on tõusnud teaviku hind).

Komplekteerimise põhimõtted

Komplekteerimise põhimõtted on jäänud suures osas samaks - kirjandust tellida kõigile ja võimalikult suure valikuga. (Lääne-Virumaa)

Pärnu KR “ Eelkõige püüame hankida teatmeteoseid, elukestvat õppimist toetavaid ja üldharivaid teoseid, kuid leiame, et ka meelelahutust otsivad inimesed peavad leidma raamatuid raamatukogust. Liigikirjandust komplekteerime põhjalikumalt keskraamatukogusse.”

Põhieesmärgiks on tasakaalu säilitamine teabe- ja ilukirjanduse vahel. (Viljandi Linnaraamatukogu)

“On juhuseid, kus raamatukogu on teabe ja õppekirjanduse tellimise agaruses jätnud hoopis tähelepanuta tavapärase ajaviitekirjanduse lugeja. “ täheldab Harju Maakonnaraamatukogu.

“Suurema osakaalu on omandanud rahvuskirjanduse tellimine. Kui varem eesti autoreid eriti ei loetud, siis praegu on lisaks nn. kohustusliku kirjanduse autoreile väga nõutavad teisedki eesti kirjanikud.” (Lääne-Virumaa KR)

Rapla RK kirjutab, et “2002. a. oleme püüdnud suunata suuremat tähelepanu rahvuskirjanduse komplekteerimisele. Esmatähtis peab olema rahvaraamatukogudel talletada eesti rahvuskirjandust.”

Komplekteerimise korraldus

Muutused on toimunud tarnijate osas. Uue tarnijana on lisandunud Raamatuvaramu, kust ostetakse väga palju raamatuid, sest tellimine on internetipõhine, operatiivne ja hinnad on odavamad kui teistel vahendajatel. (Pärnu KR)

Ka Rapla KR toob vahendusfirmadest esile Raamatuvaramu. Selle firma pakutud hinnad ei ole kõrgemad kui teistel ja kohati on isegi odavamad kirjastuste enda pakutud hinnast.

Võrumaa KR kirjutab, et oma koha tarnijate hulgas on kaotanud Greif, kes ei suutnud kaasa minna uuendustega raamatumüügil.

Ilmuva kirjandusega tutvumine käib samadel alustel kui eelnenud aastatel. Loomulikult on suurenenud e-maailma võimalused on suurendanud ka teavet kirjastuste tegevuse kohta. Kodulehekülgedel on üleval kaanepildid, annotatsioonid ja hinnad. See annab võimaluse paremini raamatutega tutvuda ja anda ka maakonna raamatukogudele lisainformatsiooni. Valga KR rõhutab, et “kui raamatukogus on internet, on iga aastaga paranenud ka informatsiooni saamine teavikute kohta.”

Suurima muutuse komplekteerimises võimaldas Tartumaal kõigi raamatukogude üleminek interneti püsiühendusele. Raamatukogud saavad tellimislehed elektrooniliselt komplekteerimisosakonnalt ja mitmetelt tarnijatelt, kirjastustelt. Komplekteerimisosakond koostas 14 tellimislehte.

Muutus nii eesti- kui venekeelse kirjanduse komplekteerimise korraldus. Venekeelse kirjanduse tarnija “Lomelius” alustas elektrooniliste tellimislehtede saatmist. Venekeelseid teavikuid komplekteerivad raamatukogud saavad ise kirjandust valida, mis kergendab komplekteerimisosakonna tööd.

Teistes maakondades komplekteerimise korralduses erilisi muudatusi ei toimunud.

Raplamaal toimus kogude komplekteerimine Rapla KR komplekteerimisosakonna kaudu vastavalt omavalitsustega sõlminud lepingutele. Ise komplekteeris ainult Kehtna külaraamatukogu.

Samas toob Rapla KR esile asjaolu, et 1998. a. algatatud tugiraamatukogude süsteem ei toiminud 2002. a. enam perfektselt. Põhjustena tuuakse esile, et koostöö valla raamatukogude vahel ei laabu isiklike huvide kokkupõrke tõttu; ei mõisteta, et tugiraamatukogu roll on laiem kui ainult tellimuste kokkukorjamine; E-ajastul saab otseühenduse keskraamatukogu komplekteerimisosakonnaga kiirelt ja operatiivselt.

Harju Maakonnaraamatukogu rõhutab, et aastaid kasutusel olev süsteem on paindlik ja võimaldab igal raamatukogul vastavalt oma äranägemisele komplekteerida otse maakonna komplekteerimisosakonna kaudu või kasutada tugiraamatukogu vahendust.

Hiiumaal ostetakse põhiosa uudiskirjandusest raamatukauplusest “Magnus”. Kasutatakse veel internetti, kirjastuste väljamüüke ja raamatulaatasid.

Ida-Virumaal tellisid 28 raamatukogu kirjandust KR kaudu, 5 raamatukogu tellivad kirjandust iseseisvalt.

Jõgevamaal küladele eraldi tellimislehti ei koostata. 8 raamatukogu saavad “Teegi tellimislehti. “Varraku” tellimisplaani saavad kõik maakonna raamatukogud. Tellimised vaadatakse komplekteerimisosakonnas üle ja vajadusel korrigeeritakse.

Järvamaa raamatukogud saavad endiselt nende endi poolt tellitud raamatud keskkogust töödelduna, liigitatuna ja koos kataloogikaartidega. Lisaks Teegi ja Erseni poolt raamatukogudele saadetakse informatsioonile, koostab KR komplekteerimisosakond tellimisnimekirju. 2002. a. oli neid E-postiga võimalik

edastada juba 22 raamatukogule 33st. Raamatuid osteti endiselt otse kirjastustelt, kuigi suures osas kasutati Raamatuvaramu, aga ka Raamatutrükikoja teenuseid.

Läänemaal komplekteeris 20 raamatukogu teavikuid KR vahendusel, 2 maaraamatukogu (Palivere ja Taebla) aga iseseisvalt.

Pärnumaal toimub komplekteerimine keskkogu kaudu vallavalitsustega sõlmitud lepingute alusel. 4 raamatukogu komplekteerivad ise.

Saaremaa KR komplekteerib kirjandust keskkogule ja 30 külaraamatukogule. Umbes 3 korda kuus koostas komplekteerimisosakond Raamatuvaramu, Delari, Teegi jt soovitusnimekirjade kohta tellimislehe, mis saadeti 16 raamatukogule, neist 8 E-postiga

Valgamaal saavad kõik maakonna raamatukogu Postimehe Raamatuäri tellimisnimekirja, 2 korda kuus Raamatuvaramu pakkumise. Oma tellimuse edastavad raamatukogud KR komplekteerimisosakonda. Komplekteerijad saavad tellimuse tarnijale, kes pakub raamatut odavamalt. Otepää Linnaraamatukogu komplekteerib omavalitsuse poolt eraldatud raha piires ise.

Võrumaal on trükiste hankimise osas süsteem jäänud samaks. Raamatutega tutvumiseks kasutatakse peamiselt näidiseid. Eriti teatmeteoste puhul annab see võimaluse võrrelda andmematerjali juba olemasolevates ja äsjailmunud raamatutes.

Võrumaa alustas trükistega *de visu* tutvumist 1996. a. 2001. aastast ostab KR tarnijalt valitud teavikute näidised. Viimase kuu näidised on komplekteerimisosakonnas. Maaraamatukoguhoidjad hindavad seda võimalust kõrgelt. Küllaltki palju järeltellimisi tehakse näidiste põhjal.

Kogude korrastamine

Kogude põhjalikum korrastamine oli nendes raamatukogudes, kus toimus inventuur või raamatukogu kolis uutesse ruumidesse. Inventuuride läbiviimise kohta annab ülevaate juuresolev tabel.

Pidev kogude puhastamine mittevajalikust ja aegunud kirjandusest toimub elektronkataloogi sisestamise käigus.

Kogude korrastamine oli 2002. a. üks peamisi prioriteete Viljandi Linnaraamatukogus ja Pärnu KRs. Pärnu KR ületas kustutatud teavikute arv juurdehangitu arvu. Seoses kolimisega uude majja puhastati kogud aegunud ja lagunenu kirjandusest.

Sageli anti kustutatud kirjandust üle teistele raamatukogudele.

Kohtla-Järvel anti liigsed eksemplarid üle hooldekodudele ja kooliraamatukogudele.

Harju Maakonnaraamatukogus puhastati ja korrastati liiki 34. Mittevajalikust kirjandusest anti osa Tallinna vangla raamatukogule.

Lääne Maakonna KRst kustutati ja anti üle Eesti Hoiuraamatukogule 6% raamatukogule mittevajalikku kirjandust. Seoses hoidlas riulite vahetusega vaadati kriitiliselt üle keskkogus säilitatav perioodika.

Suurem osa Põlva KR kustutatud raamatutest anti üle Eesti Hoiuraamatukogule.

Viljandi Linnaraamatukogule mittevajalikke teavikuid anti muuhulgas Eesti Hoiuraamatukogule ja Viljandi Kultuuriakadeemiale (nood kirjandus).

Harjumaa	Andmeid inventuuride kohta pole.
Hiiumaa	Andmeid inventuuride kohta pole.
Ida-Virumaa	Andmeid inventuuride kohta pole.
Jõgevamaa	Inventuur 2 rk-s.
Järvamaa	Inventuur 2 rk-s.
Läänemaa	Andmeid inventuuride kohta pole.

L-Virumaa	Inventuur 3 rk-s.
Põlvamaa	Inventuur 4 rk-s.
Pärnumaa	Inventuur 2 rk-s.
Raplamaa	Inventuur 4 rk-s.
Saaremaa	Inventuur 1 rk-s. Inventuure külaraamatukogudes on siiani läbi viidud KR korraldusel ja organiseerimisel.
Tartumaa	Inventuur 2 rk-s.
Valgamaa	Inventuur 1 rk-s. Valga KR-s on inventuur plaanis siis kui tarkvara seda võimaldab.
Viljandimaa	Inventuur 3 rk-s.
Võrumaa	Inventuure ei tehtud.

“Kuigi raamatukogud on hakanud pöörama suuremat tähelepanu kogude korrastamisele, on siiski veel üksikuid raamatukogusid, kus kustutusakte pole koostatud viimasel 3 aastal,“ märgib aruandes Pärnumaa.

Kogude korrastamisega kaasnev vanapaberiprobleem Põlvamaal lahenes. AS Räpina Paberivabrik hakkas taas raamatuid ja ajalehti vastu võtma.

Kogude säilivuse tagamine

Kogude säilivuse tagamine on olnud põhiliseks tegevussuunaks Valga KR-s. Raamatukokku hangiti elektrooniline raamatukaitsesüsteem ja väärtuslikum osas kogust varustati turvaelementidega. Süsteem toimib ja vargaid on karistatud.

Turvaväravad on kasutusel ka Viljandi Linnaraamatukogus. Lääne-Virumaa KR planeerib turvaväravad muretseda 2003. a. Turvavärvate vajalikkust rõhutab ka Saaremaa KR.

Põhiline kogude säilivuse tagamisel on väärtuslikuma uudiskirjanduse kiletamine, mida kasutab enamuse raamatukogusid. Levinud on ka liimköites raamatute läbi õmblemine enne, kui need lugejateni jõuavad.

Endiselt parandatakse igapäevatöö kõrval ka lagunenuid raamatuid. Köitmine on olnud võimalik ainult vähestes raamatukogudes ja vähesel määral. (KR-des köidetakse ajakirju, kohalikku ajalehte ja vähesel määral ka raamatuid. Pärnu KR-s köideti 50 koolikohustuslikku raamatut.)

Väiksemates raamatukogudes on ajakirjade aastakäikude hoidmiseks on põhiliselt muretsedud mapid.

Suureks probleemiks on võlgased (toovad esile Harju Maakonnaraamatukogu, Lääne- Virumaa KR, Valga KR, Viljandi Linnaraamatukogu).

Muud olulised probleemid komplekteerimises ja kogude hoius

Harju Maakonnaraamatukogu ja Lääne-Virumaa KR rõhutavad, et komplekteerimise probleemid on pikki aastaid olnud ikka ühed ja samad (rahanappus, infopuudus ilmuva kohta, tellimise ajal hinna puudumine, sisu vähene või ühekülgne seletus, nn. kohustusliku kirjanduse vähesus jne.). Endiselt ei rahulda raamatu köidete kvaliteet.

Rapla KR rõhutab probleemina valiku tegemist. “Kirjastused annavad välja üha enam raamatuid ja kohati need dubleerivad teineteist. Autorid ja teemad kattuvad ning tuleb olla väga tähelepanelik, et mitte asjatult raha kulutada. Raamatukoguhoidjale on pandud väga suur vastutus ja tema teadmised ning professionaalsus peavad olema järjest kõrgemal tasemel.”

Jõgeva KR märgib, et endiselt ilmub lastele palju adapteeritud ja ümberjutustatud raamatuid. 2002. a. loobuti päris paljudest nimetustest. Ka edaspidi kavatakse nendesse ettevaatlikult suhtuda.

Harjumaal kannatab Jüri raamatukogu hoiuruum projekteerimise vigade tõttu põhjavee niiskuse ja ventilatsiooni puudumise tõttu.

Jõgeva KR hoiutingimused on väga halvad – ruumipuudus ja niiskusest tekkinud hallitus. Raamatukogu seinu, riuleid ning raamatuid on töödeldud niiskustõrje vahenditega, kuid edu on ajutine.

Saaremaa KR toob põhiprobleemina esile asjaolu, et Saare maakonnas “suurt osa uusi raamatuid ei ole võimalik näha visuaalselt. Seetõttu esialgu ostetakse ettevaatlikult, toimub pidev järelkomplekteerimine.”

Viljandi Linnaraamatukogu toob esile, et omavalitsus on finantseerinud komplekteerimist ainult 1/3 ulatuses. Selle rahaga on tellitud perioodika, rakendusmaterjalid, vötkoodid, raamatukile. Raamatute ostmiseks jäi ainult 30-40 tuhat krooni. Kirjanduse tellimisraha suurendamise taotlusele vastati eitavalt.

Kogude sisuline analüüs ja uue kirjanduse komplekteerimise analüüs

Valga KR viis 2002. a. septembris läbi lugejaküsitluse kogude kohta. Selle põhjal vastavad kogud nimetuste osas nõudlusele. Suurendama peaks eksemplaarsust, ka perioodika osas.

2002. a. algatas ERÜ juures tegutsev rahvaraamatukogude komplekteerimispoliitika töörühm kordusuuringu teabekirjanduse leidumuse kohta maaraamatukogudes (esimene viidi läbi 1997. a.).

Uuringu tulemuste kohta tehakse töörühma liikmete poolt eraldi kokkuvõtted.

Harju Maakonnaraamatukogu täheldab, et teabekirjanduse osakaal kogudes suureneb tasapisi iga aastaga. Esitatud andmete alusel saab öelda, et teabekirjanduse osakaal kogudes on 30% ringis ja suureneb tasapisi iga aastaga.

Seoses ERÜ juures tegutseva komplekteerimise töörühma poolt läbiviidud analüüsiga, tekkisid mõned mõtted:

- Järgnema peaks sama nimestiku alusel kasutamise (laenutamise) analüüs, et selgust saada, palju olemasolevad raamatud ka kasutust leiavad.
- Ehk oleks mõttekam väikeses külakogus nõudluse korral kasutada RVL-i teenust ?

Põlva KR tegi sisulises aruandes võrdleva (väga üldise) lühikokkuvõtte kahest uuringust.

Teabekirjanduse leidumus Põlvamaal

	Olemas %	Saamata rahapuudusel %	Saamata infopuudusel %	Ei vaja %	Tellitud, kuid saamata %
1997	31,1	40,6	10,6	16,0	1,7
2002	26,7	38,1	9,1	26,1	-
Vahe	-4,4	-2,5	-1,5	+10,1	-

Saadud nimetuste arv on vähenenud. Vähenenud on ka info- ja rahapuudusel saamatajäänud nimetuste hulk, kuid see vähenemine pole suur. Nii, et rõõmustamiseks erilist põhjust pole. Torkab silma, et tunduvalt on kasvanud "ei vaja" osakaal. Vahepealsetel aastatel on raamatutoodang oluliselt rikastunud. Mitmes ainevallas on viimaste aastate jooksul ilmunud mitu raamatut ning on selge, et piiratud rahaliste võimaluste tõttu ei saa kõike tellida. Kindlasti on siin ka allaandmist, kui ikka pole võimalik, siis pole ka vajalik.

Maaraamatukogudes läbiviidud teabekirjanduse uuringust kõneldes toob **Lääne-Virumaa KR** esile, et komplekteerimist raamatukogu gruppide kaupa vaadelduna on näha, et väiksema piirkonnaga raamatukogud tellivad rahapuudusel teistest tunduvalt vähem kirjandust, aga väikese raamatukogu 100 lugejat sooviksid saada ju samu väärtraamatuid, mis suuremate kogude 300 ja 500 lugejati.

Üldse on teabekirjandust saadud keskmiselt järgmiselt:

I grupp (teeninduspiirkonnas kuni 300 elanikku)	- 91 e. 29,8 %
II grupp (300-600 elanikku)	- 96 e. 32 %
III grupp (600-1000)	- 120 e. 34,5 %
IV grupp (üle 1000)	- 308 e. 36,1 % juurdesaadust.

Kõigis maaraamatukogudes saadi teabekirjandust keskmiselt 168 nimetust e. 34,1 % saadud nimetuste üldarvust.

Väike-Maarja vallas, kus kolm raamatukogu on allutatud ühtsele juhtimisele, toodi ühendamise põhjuseks just see, et paraneb koostöö raamatukogude vahel ja teavikud on rohkem kättesaadavad ka teistele valla raamatukogudele. Sama teed on minemas veel Kadrina ja Vinni vald. See tekitab ohu, et valla keskne raamatukogu on kirjandusega küll hästi varustatud, ent väiksemad kogud jäävad vaeslapse ossa.

Teabekirjanduse analüüsist teeb oma aruandes põhjaliku kokkuvõtte **Võrumaa KR**.

I grupp (teeninduspiirkonnas kuni 300 elanikku). Selle grupi raamatukogudes leidub nimestikust 11-22, keskmiselt 15 nimetust, s.o. 7,1%.

II grupp (300-600 elanikku). Selle grupi raamatukogudes leidub teabekirjandust 13-59, keskmiselt 34 nimetust, s.o. 16,3%.

III grupp (600-1000 elanikku). Teabekirjandust saadi selles grupis 21-81, keskmiselt 57 nimetust, s.o. 27,4%.

IV grupp (üle 1000 elaniku). Teabekirjandust saadi selles grupis 58-112, keskmiselt 77 nimetust, s.o. 37,4%

Siingi on näha, et väiksema piirkonnaga raamatukogud tellivad teistest tunduvalt vähem kirjandust.

2001. aasta valikust ei ole Võrumaa külaraamatukogudes 42 nimetust e 20,2%. 1996. a. jäi küladel saamata 82 nimetust e 39,6%.

Maakonda tervikuna jäi 2001. a. saamata infopuudusel 7 nimetust e 3,4%. 1996. a. jäi saamata 21 nimetust e 10,1%. "Seega pole tänasel päeval mõtet rääkida infopuudusest kui komplekteerimist takistavast tegurist. Küll aga peame rääkima rahapuudusest," rõhutab Võrumaa KR.

Analüüs sisaldas ka kultuuriperioodika leidumust maaraamatukogudes.

Võrumaa KR: "Kõige enam kultuuriajakirju on tellinud III ja IV grupi raamatukogud. See on ka mõistetav, sest nende raamatukogude piirkonnas on suuremad koolid ning vajadus sedalaadi perioodikaväljaannete järele suurem."

Samas toob Jõgeva KR ohumärgina välja, et mõnel raamatukogul puuduvad kõik kultuuriajakirjad. Kultuuriajakirjadest on enim raamatukogudesse tellitud “Raamatukogu”, “Looming” ja “Loomingu” Raamatukogu”.

Läänemaal jagunesid teabekirjanduse analüüsis osalenud maaraamatukogud elanike arvult kolme gruppi, eraldi vaatluse all oli Vormsi väikekogu. Vastavalt teenindavate arvu kasvule raamatukoguti suurenesid ka raamaturahad ja juurdesaadud raamatute kogused.

Analüüsis osalenud raamatukogud said 2001. aastal keskmiselt 398 uut raamatut, millest teabekirjandus moodustas 42% . 1996.a. samalaadse küsitluse tulemusena oli see kõigest 21%. Teabekirjanduse analüüsiks etteantud nimekirjast saadi Läänemaal keskmiselt 35%. Mittesaamise põhjustena märgiti võrdselt nii rahanappust kui mittesoovimist. Edaspidi tuleb Läänemaa maaraamatukogudes analüüsida:

- kas maaraamatukoguhoidja on ikka piisavalt pädev ja millised siis on tema hoiakud oma kogu komplekteerimisel;
- kuidas ühtlustada raamaturahasid nii, et “handid söönud, lambad terved”;
- kui “akadeemiline “ peab üks maaraamatukogu sisult olema.

Teabekirjanduse analüüsis osalenud **Jõgevamaa** raamatukogudes on olemas 1465 nimetust, s.o. 27% teabekirjanduse leidumuse nimekirjas loetletud nimetustest. Saamata jäi rahapuudusel 1494 nimetust, s.o. 28% infopuudusel 606 nimetust, s.o. 11% ei vajata 1736 nimetust, s.o. 32% raamatute olemasolu kohta jäeti märkus tegemata 2% nimetustest, mille kohta võib ka ilmselt öelda, et neid ei vajata.

Kogude kasutatavuse ja tarbija nõudluse analüüs

Lääne Maakonna KRs läbiviidud lugejauuringu tulemused võetakse lõplikult kokku 2003. a.

Harjumaa Kose raamatukogu analüüsis seoses teabekirjanduse juurdetulekuga lugejate koosseisu. Selgus, et lugejatest on õppijaid 47,7%.

Loo raamatukogu uuris erialase kirjanduse lugemust. Selgus, et üle 1/3 laenutatakse erialast kirjandust.

Jüri raamatukogus jätkatakse lastekirjanduse lugemise analüüsimeetmeid.

Jõgevamaal on teist aastat analüüsitud lugejate poolt enam laenutatud raamatuid.

9. ÜRITUSED

Märksõnaks on koostöö. Suuremad üritused on kahtlemata koostööüritused koolide, rahvamajade, seltside, erinevate organisatsioonidega. Tulenevalt heast koostööst Sillamäe Keskraamatukoguga kujundati Võrumaa Keskraamatukogus riikul “Alati Võrumaale mõeldes”, kus on väljas trükised Võrumaast ja Ida-Virumaast. Tallinna Keskraamatukogus toimus koostöös Tallinna Haridusameti ja Eestimaa Looduse Fondiga looduskaitseürituste sari “Linnalaps loodusesõbraks”. Koostöös Tallinna Keskraamatukogu lasteosakonna sponsoritega toimus 3 loomingulist konkurssi jpm.

Traditsiooniliselt korraldatakse ikka kirjandus- ja kohtumisõhtuid, raamatuaretelusi ja –esitlusi, vestlusringe, viktoriine, ettelugemisi lastele, luulehommikuid jpm. Lugejatega käisid kohtumas näiteks Henno Käo, Lehte Hainsalu, Ene Mihkelson, Virve Osila, Argo Moor, Contra, Hedda Maurer, Priit Kruus, Tiia Toomet, Enn

Vaino, Riina Rossa. Rapla korraldas Raamatukogupäevade raames tublimate lugejate vastuvõtu ja austamisõhtu. Kohtla-Järve Keskraamatukogu korraldas staapikate lugejate tänuõhtu. Läänemaal ja Harjumaal korraldati ekskursioone kultuuriloolistesse paikadesse. Kohtla-Järve ja Sillamäe raamatukogudes toimusid muusikaõhtud. Pärnus oli suur huvi saksa lugemissaali poolt korraldatud loengusarjadel Hitlerist ning Linnar Priimäe loengutel saksa kultuurist.

Ühed suuremad üritused olid kahtlemata ka raamatukogude sünnipäevade-juubelite tähistamised. Sillamäel näiteks korraldati sel puhul ekskursioon raamatukogus, lugejate kohtumine direktori ja osakonnajuhatajatega, viivisevaba nädal ja “võtke raamat kingituseks”. Kohtla-Järvel korraldati keskraamatukogu juubeli puhul viktoriini, mille võitjaid autasustati raamatutega.

Viljandi ja Tallinna keskraamatukogudes on olnud suur huvi raamatukogu uute või renoveeritud ruumide vastu ja sel otstarbel on korraldatud külastajatele suurel hulgal tutvustavaid ekskursioone. Raamatunäitused kajastavad nii kirjanike kui kultuuritegelaste tähtpäevi kui ka aktuaalseid teemasid.

Lisaks kogude tutvustamisele raamatunäituste kujul, kasutavad raamatukogud aktiivselt võimalust eksponeerida näitustel kohalike kunstnike, fotograafide, käsitöö- ja kunstiringide töid. Rapla linnas täidab raamatukogu linna kunstigalerii kui kultuurikeskuse ülesandeid. Viljandi Linnaraamatukogu on muutunud tänu oma uutele ja headel ruumidel populaarseks ürituste korraldamise kohaks ka teiste Viljandi asutuste hulgas – korraldatakse raamatuesitlusi, kunstinäitusi. Ka Pärnumaa raamatukogudes on hakatud eksponeerima kohalike harrastuskunstnike töid.

TPÜ diplomand viis bakalaureusetöö tarvis Saaremaa Keskraamatukogus läbi lugejaintervjuu, mille käigus tekkisid autoril ka mõned mõtted ja ettepanekud raamatukogu töö täiustamiseks, mida kindlasti on raamatukogus võimalik rakendada.

Võrreldes eelmise aastaga on mitmete raamatukogude sõnul korraldatavate ürituste koguarv vähenenud. Raamatukoguhoidjad on toonud põhjuseks töökoormuse kasvu seoses raamatukogule lisandunud kohustustega: internetipunkt, arhiivitöö. Probleemiks on ka raha ja aeg, sest väikestes raamatukogudes on töötajaid tihtipeale vaid üks. Et üritusi osatakse ja tahetakse korraldada, näitab Eesti Raamatu Aastal ettevõtetu, riigipoolne lisaraha elavdas kirjanduselu ka kõige väiksemates kohtades.

10. RAAMATUKOGUDE RUUMID

Järgnev teema peaks andma ülevaate, kas meie raamatukogud ka oma väljanägemiselt ja mugavuselt on kaasaegsed. Aasta aastalt räägitakse sellest, et mitmed raamatukogud on korda saanud ja paljud raamatukogud on väga viletsates ruumides või väga halva asukohaga. Vastavalt teie poolt koostatud aruannetele on siinkohal püütud teha kokkuvõtte, milline on olukord Eestimaal 2002. aasta lõpuks. Kahjuks ei ole andmeid Läänemaa, Pärnumaa ja Tartumaa nende raamatukogude kohta, mis vajaksid kaasajastamist oma ruumides.

Tabel annab ülevaate sellest, mida tehti 2002 aastal ruumide olukorra parandamiseks ja viimases veerus on ära toodud need raamatukogud, kellel oleks vaja uusi ruume, olemasolevate ruumide laiendust või kaasajastamist. Tihti on probleemiks lihtsalt ka väga külmad või pimedad ruumid. Kuna kõik situatsioonikirjeldused ei mahu tabelitesse, siis on võimalik ka lugeda, mida iga maakond enda kohta kirjutas ja teha mõttes analüüsi, millise pildi see maakonna raamatukogude ruumidest annab.

Palju on ära teha suuremate linnade omavalitsustel Tartu Linna KRK-s, K-Järve KRK-s, Sillamäe KRK ja Tallinna LKRR harukogudes.

	<u>Uued ruumid,kap remont</u>	<u>san rem.</u>	<u>osal rem</u>	<u>ruumide ja remondivajadus</u>
Tallinn				
	<u>Nõmme</u>			<u>Kalamaja</u>
	<u>Torupilli</u>			<u>Tondi</u>
	<u>Kännukuke</u>			<u>Pääsküla</u>
				<u>Pelguranna</u>
				<u>Sääse</u>
				<u>Sõle</u>
				<u>Laagna Lasteraamatukogu</u>
Tartu				
			<u>Tartu LKRRK lasteos.</u>	<u>Tartu Linna KRRK</u>
				<u>Tammelinna harukogu</u>
Pärnu				
	<u>Pärnu Keskraamatukogu</u>			
K-Järve				
	<u>Ahtme haruraamatukogu</u>		<u>Sirgala</u>	<u>Kohtla-Järve KRRK</u>
			<u>Viivikonna</u>	
Narva				
			<u>Narva KRRK</u>	
Sillamäe				
				<u>Sillamäe KRRK</u>
Harjumaa				
	<u>Habaja</u>	<u>Kuusalu</u>	<u>Aegviidu</u>	<u>Alavere</u>
	<u>Saue Linnarmtk.</u>	<u>Loo</u>	<u>Neeme</u>	<u>Kiisa</u>
		<u>Viimsi</u>	<u>Raasiku</u>	<u>Saku</u>
		<u>Anija</u>	<u>Harju MKRRK</u>	<u>Kiili</u>
				<u>Lagedi</u>
				<u>Kehra</u>
Hiiumaa				
	<u>Kõrgessaare</u>		<u>Käina</u>	<u>Emmaste</u>
	<u>Männamaa</u>			<u>Palade</u>
Ida-Virumaa				
	<u>Kuremäe</u>		<u>Soonurme</u>	<u>Alajõe</u>
	<u>Olgina</u>			<u>Aseri</u>
				<u>Erra</u>
				<u>Kurtna</u>
				<u>Vaivara</u>
				<u>Sinimäe</u>
				<u>Kohtla-Nõmme</u>
				<u>Toila</u>
				<u>Ulvi</u>
				<u>Narva-Jõesuu</u>
				<u>Küttejõu</u>
Jõgevamaa				
	<u>Adavere</u>	<u>Kuremaa</u>	<u>Vägeva</u>	<u>Jõgeva Maakonna KRRK</u>
	<u>Kaarepere</u>		<u>Sadala</u>	<u>Lustivere</u>
	<u>Lümati</u>			<u>Pala</u>
				<u>Raja</u>
				<u>Mustvee</u>
Järvamaa				

	<u>Albu</u>	<u>Kareda</u>	<u>Türi</u>	<u>Türi vajab remonti</u>
	<u>Anna</u>		<u>Koigi</u>	<u>Järva-Madise</u>
	<u>Ervita</u>			<u>Käravete</u>
				<u>Käsukonna</u>
				<u>Sargvere</u>
<u>Läänemaa</u>				
	<u>Nõva</u>			
<u>Lääne-Virumaa</u>				
				<u>Aaspere</u>
				<u>Varangu</u>
				<u>Haljala</u>
				<u>Kadrina</u>
				<u>Triigi</u>
				<u>Tudu</u>
				<u>Varangu</u>
				<u>Vergi</u>
				<u>Vinni-Pajusti</u>
				<u>Viru-Jaagupi</u>
				<u>Hulja</u>
				<u>Kiltsi</u>
				<u>Kunda</u>
				<u>Laekvere</u>
				<u>Tamsalu</u>
<u>Põlvamaa</u>				
	<u>Räpina</u>	<u>Kanepi</u>	<u>Põlva KRK</u>	<u>Hanikase rmtk</u>
	<u>Maaritsa</u>	<u>Leevi</u>		<u>Karilatsi</u>
		<u>Vastse-Kuuste</u>		<u>Kiidjärve</u>
				<u>Veriora</u>
<u>Pärnumaa</u>				
	<u>Surju</u>		<u>Lindi</u>	
	<u>Urge</u>		<u>Allikukivi</u>	
	<u>Pärnu-Jaagupi</u>		<u>Sauga</u>	
	<u>Massiaru</u>		<u>Vändra</u>	
			<u>Paikuse</u>	
<u>Raplamaa</u>				
	<u>Härgla</u>	<u>Laukna</u>	<u>Järvakandi Alevirmtk.</u>	<u>Kohila</u>
	<u>Kuusiku</u>	<u>Vana-Vigala</u>	<u>Eidapere</u>	<u>Järvakandi</u>
			<u>Kohila</u>	<u>Märjamaa</u>
			<u>Ingliste</u>	*rmtk-d ei ole rahul
			<u>Kivi-Vigala</u>	asukohaga
			<u>Laukna</u>	
			<u>Varbola</u>	
<u>Saaremaa</u>				
	<u>Saare Maakonna KRK</u>			<u>Eikla</u>
	<u>Taritu</u>			<u>Laimjala</u>
				<u>Kaali</u>
				<u>Metsküla</u>
				<u>Võhma</u>
				<u>Orissaare (osaliselt)</u>
<u>Tartumaa</u>				
	<u>Koosa</u>	<u>Luke</u>	<u>Meerapalu</u>	

	<u>Luunja</u>	<u>Välgi</u>		
	<u>Vara</u>	<u>Võõpste</u>		
Valgamaa				
			<u>Sooru</u>	<u>Valga KRK</u>
			<u>Aakre</u>	<u>Tsireguliinas remont käib</u>
			<u>Hargla</u>	<u>Tõrva Linnarmtk</u>
			<u>Koikküla</u>	
			<u>Helme</u>	
Viljandimaa				
	<u>Viljandi Linnarmtk.</u>	<u>Karksi</u>		<u>Mustla</u>
	<u>Päri</u>	<u>Rimmu</u>		<u>Karksi-Nuia</u>
	<u>Sürgavere</u>			<u>Kõo</u>
	<u>Viiratsi</u>			<u>Pärsti</u>
				<u>Heimtali</u>
				<u>Mõisaküla</u>
				<u>Õisu</u>
				<u>Võhma</u>
Võrumaa				
	<u>Vana- Vastseliina</u>	<u>Haanja</u>	<u>Võrumaa KRK</u>	<u>Kuldre</u>
	<u>Kääpa</u>		<u>Kuutsi</u>	<u>Antsla</u>
	<u>Viitina</u>			

Tallinn

Olukord raamatukogude ruumide osas on tunduvalt paranenud. Lausa võimatutes tingimustes töötanud raamatukogud, nagu keldris asunud Kadrioru, korterites töötanud endine Mustamäe I raamatukogu, on saanud kahjuks küll väga väikesed, aga siiski uued ruumid, ka Nõmme raamatukogu sai sel aastal uued ruumid. Paranes Torupilli raamatukogu olukord - täiendav pind ja remont. Korterites töötanud Mustamäe laste ja äärmiselt halbades oludes töötanud Mustamäe II raamatukogu kolivad 2003.a kevadel uutesse ruumidesse.

Hädasti oleks vaja uusi ruume Kalamaja ja Tondi raamatukogule, oleme püüdnud neid koostöös Haridusametiga leida, kuid seni pole otsingud tulemusi andnud.

Omavalitsusel on väga lohakalt ehitatud ruumidest oleks vaja välja viia Pääsküla raamatukogu. Hoone vajab lisaks sanitaarremondile ka kapitaalremonti, mida hoone valdaja meile ei hüvita, seega oleks kulud väga suured. Remonti vajavad veel Pelguranna, Säase, Sõle raamatukogu. Endiselt pole me leidnud sobivaid ruume Lasnamäele ühe suurema raamatukogu jaoks. Väike korterites töötav Laagna lasteraamatukogu on tänapäevases mõistes lausa kurioosum: ruumi pole, samas on aga kaks kööki, kaks vannituba ja rida esikuid. Kas 2003. aasta toob selles osas muudatusi?

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd	Kulutused		
		Kokku	Finantseerimisallika järgi	
			Eelarve	Investeeringud
Keskraamatukogu (Estonia pst 8)	Lasteosakonna turvavaravad	115 046		115 046
Torupilli raamatukogu	Remont	979 866		979 866
Torupilli	Mööbel	55 119		55 119

raamatukogu				
Nõmme raamatukogu	Mööbel	356 318		356 318
Kännukuke raamatukogu	Remont	3 756 360		3 756 360

Tartu Linna KRK

Remont lasteosakonnas koos osaliste vahelagede vahetusega Kompanii 3/5 lõunatiivas. Sellega seoses oli suvest alates suletud ajalehtede lugemissaal esimesel korrusel.

Tammelinna harukogule uute ruumide leidmine. Otsingute tulemusena sai kokku lepitud AS-iga OTOS, kes haldab endisi klubiruume Suur-Kaar 56 ning esitatud taotlus riigile erastamise reservfondist harukogu praegustest ruumidest väljakolimise toetuseks.

2003 a.saavutada otsus uue hoone suhtes: kas, millal ja kuhu ehitada, sellega seoses määratleda linnaraamatukogu koht Tartu linna arengukavas 2004 – 2007, kolida aasta lõpuks Tammelinna harukogu uutesse ruumidesse

Pärnu Keskraamatukogu

Aasta oli pingeline, kuna lisandusid uue maja ülalpidamiskulud (elekter, kütte ja valve), mis kokku kolme kuu eest oli ligi 150 000 krooni ja täiendavaid vahendeid eelarvesse selle jaoks ei saanud. Alustasime ettevalmistustöid kolimiseks ja esimesena läksid 2003.a. algul uude majja komplekteerimisosakond ja administratsioon.

Muudatusi raamatukogu ruumide osas ei toimunud. Samuti ei toimunud suuremaid remonte. Peatähelepanu oli pööratud uue maja ehitamisele. Uue maja võtmed anti raamatukogutöötajatele üle oktoobrikuu alguses ja kuna puudusid vahendid sisustuse jaoks, siis seisis maja tühjana 3 kuud, mis oli isegi hea, sest hakkasid ilmema ehituslikud vead.

Kohtla-Järve Linna KRK

Materiaalne ja olmeline olukord on viimastel aastatel paranenud, kuid ikkagi väga visalt. Paljud tööd jäävad pooleli ja pikaks ajaks. Keskraamatukogu kojulaenutuse remont on vanemas osas tegemata ja teadmata ajaks. Sanitaarremondid annavad end oodata pikka aega, mistõttu kannatab raamatukogude välisilme ja esteetilisus. Palju raha pidime kulutama ka varaste ja huligaanide poolt tekitatud kahju tõttu. Aruandeaastal tekitati lõhutud ukse- ja aknaklaaside ning varastatud inventari näol raamatukogule 14,8 tuhande krooni eest kahju.

2002. aastal saabus lahendus Ahtme-Iidla linnaosas, kus avati lapsi ja täiskasvanuid teenindav raamatukogu, võimaldamaks nii koju- kui ka kohallaenutust.

Suurim investeering oli Ahtme raamatukogu uue maja remont ja sisustamine. Asukoht ei ole kahjuks keskuses, vaid Tammiku mikrorajooni servas, seetõttu pidasime oluliseks säilitada täiskasvanuid teenindav Puru (endine Ahtme) HRK. Sirgala ja Viivikonna haruraamatukogudele ehitati ahjud ja pliivid, kuna nendes linnaosades loobuti keskküttest.

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (uued ruumid, kap. remont, san.remont)	Kulutused			
		Kokku	Finantseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omavalitsuselt	Muudest allikatest
Ahtme HRK	Kap.remont	949,0	949,0		
Keskraamatukogu	Akende trellid metalluks	10,0 7,0		10,0 7,0	
KRK lasteosakond	Põrandakatte vahetus	3,5		3,5	
Sirgala HRK	Ahjude ehitus	20,0		20,0	
Viivikonna HRK	Pliidi ja küttesüsteemi ehitus	9,7		9,7	

Sillamäe KRK

Materiaalne ja oluline olukord võiks olla parem, raha puudus ei võimalda teha korralikku remonti keskraamatukogus, peab uuendama sisustust lasteosakonnas ja osaliselt keskraamatukogus. 2002.aastal tehti keskraamatukogu lugemissaalis elektrisüsteemi remont jooksvatest kuludest.

Harjumaa

Oluliselt paranesid tingimused Kuusalu raamatukogus. Saue Linnaraamatukogu ja Habaja raamatukogu said uued ruumid. .

Aegviidu raamatukogu sai Ameerikas elavalt üksikisikult 20,0 krooni raamatukogu sisustuseks.

Raamatukogude ruumi vajadused muutuvad pidevalt tulenevalt uutest nõudmistest ja vajadustest. Paremaid ruume vajavad Alavere , Kiisa, Saku,Kiili , Lagedi . Viimsi raamatukogu arvab, et senised ruumid ei vasta enam kaasaja nõuetele, Ääsmäe raamatukogu planeerib laiendamist . Korralikku kapitaalremonti vajab Kehra raamatukogu , kus on küll piisavalt ruumi, kuid need vajavad kaasajastamist. Aruküla raamatukogus ootab ees veetorustiku vahetus. Lahenduseta on Maakonnaraamatukogu viimine ühte hoonesse , kuigi pinda saadakse aeg-ajalt juurde.

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (uued ruumid, kap. remont, san. remont)	Kulutused			
		Kokku	Finantseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omavalitsuselt	Muudest allikatest
Aegviidu rk.	Katuse remont	50,0			50,0
Habaja rk.	Uued ruumid	451,1		231,1	220,0
Kuusalu rk.	remont	92,0		92,0	
Loo rk.	remont	56,0		56,0	
Neeme rk.	Akende vahetus	*		*	
Raasiku rk.	Laenut.punkti rem.	5,3		5,3	
Viimsi rk.	remont	60,1		60,1	
Saue Linnark.	ehitus	3463,8	3066,4	397,4	
Harju MKRK	valgustus	70,0		70,0	
Anija rk.	remont	29,4		29,4	

*Neeme raamatukogu asub koolimajas remondikulud on kooli eelarves

Hiiumaa

Kõrgessaare KRK sanitaarremont 30000.-

Käina rk. “ 16000.-

Männamaa rk. “ 20000.-

Kõik tööd teostati omavalitsuste rahadest.

Uutesse ruumidesse kolisid aasta lõpus Kõrgessaare KRK ja Männamaa raamatukogu. Käina raamatukogus kaeti osa põrandaid parketiga.

Endiselt ei paranenud Emmaste ja Palade raamatukogu olukord.

Palade loodab kolida 2003.a.

Ida-Virumaa

Maakonna raamatukogude majanduslik olukord on üldiselt hea. Päris lootusetus või hullus olukorras raamatukogu meie külaraamatukogude hulgas pole. Kõige halvemas seisus on ajutisel pinna asuv Küttejõu raamatukogu, mis kuulub Kiviõli linnale.

Uusi ruume või olemasolevate ruumide uuendamist vajaksid Alajõe, Aseri, Erra, Kohtla-Nõmme, Kurtna, Sinimäe, Toila, Ulvi, Vaivara ja Narva-Jõesuu rmtk-d.

Nendest kolme puhul (Kurtna, Sinimäe, Vaivara) on vallavalitsusel plaanis raamatukogud korda teha. Kas need plaanid realiseeruvad juba 2003.a. või hiljem, näitab tulevik.

Seoses mitmete vargustega raamatukogudes on vallad hakanud mõtlema turvasüsteemide paigaldamisele, et tagada raamatukogu vara säilimine. 2002.a. paigaldati valvesignalisatsioon kolmele raamatukogule (Lüganuse, Sinimäe, Sonda).

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd	Kulud kokku (tuh.kr.)	Omavalitsuselt	Riigilt	Muudest allikatest
Kuremäe rmtk.	Uued ruumid	339	339	0	0
Olgina rmtk.	Uued ruumid	114	79	35	0
Vaivara rmtk.	Projekti tellim.	124,6	89,6	35	0
Soonurme rmtk	Uus katus	147	0	0	147

Jõgevamaa

2002.a. said uued ruumid 2 raamatukogu (Adavere, Kaarepere), ühe ruumi sai lisaks Vägeva Raamatukogu, Sadala Raamatukogus ehitati välja tualettruum. Kap.remonti alustati Lümati Raamatukogus, Jõgeva Linnaraamatukogu maksis 2001. aastal teostatud kap.remondi maksmata summasid. Kuremaa Raamatukogus teostati san.remonti.

Adavere Raamatukogu sai spetsiaalselt raamatukogu jaoks projekteeritud ruumid Adavere renoveeritud mõisahoonesse, Kaarepere Raamatukogu ruumid asuvad endistes lasteaia ruumides.

Maakonna raamatukogudest on väga kitsastes oludes 6 raamatukogu (Lustivere, Pala, Lümati, Raja, Mustvee ja keskraamatukogu). Vaimastvere raamatukogu asub põhikooli 0-korrusel. 2 ruumi üldpind on 64 m. Keldrikorrus ei ole raamatukogu tingimustele vastav, puudub päevavalgus. Kasutusruum väike. 2003.a. kevadel peaks Vaimastvere Raamatukogu saama uued ruumid.

Keskraamatukogu ruumide asukoht väga hea, praegune olukord – väga halb. Vahetatud on kõik ukSED ja aknad ja raamatukogu ruumid on soojemad, kui varem, aga ilmnes uus murettekitav probleem – levib niiskusest tekkinud hallitus. Selline olukord on tekkinud

niiskusregulatsiooni muutumisega, seoses plastikakende panekuga, kuna maist septembrini ei kõeta, muutub maakividest ehitatud maja niiskeks. Seda, et plastikaknad ei lase "hingata" ei näinud keegi ette. 2003.a. loodame olukorra paranemist, kuna algab raamatukogu renoveerimine ja juurdeehitus ning raamatukogu peab saama ka kaasaegse ventilatsiooni.

Järvamaa

Rõõmustab, et raamatukogude materiaalne ja olmeline olukord aasta-aastalt paraneb.

KRK – uus maja, mis on seni kenasti vastu pidanud. Kaasaegselt sisustatud.

Türi – asukoht soodne – linnavalitsusega ühes majas, kuid ruumid vajavad sanitaarremonti ja ka maja välisilme vajab parandamist. 2002.a. remonditi raamatukogu trepp. Kahjuks on senini lõpuni välja ehitamata hoidlaruum.

Ahula – asukoht ja ruumid korralikud. Sel aastal remonditi veidi ruume ja saadi juurde mööblit.

Albu raamatukogu – kolis uutesse korralikesse ruumidesse koolimaja lähedal. Sai ka uue mööbli.

Ambla – asukoht ja ruumid korralikud. Seoses lastepäevakodu likvideerimisega saadi juurde mööblit.

Anna – vana kauplusehoone renoveeriti raamatukogu ja internetipunkti jaoks. Samas asub ka Purdi kultuuriselts. Maja kannab nime Anna Vaba Aja Maja.

Aravete – asub ühes majas lasteaiaga ja arstipunktiga. Ruumid korralikud.

Ervita raamatukogu – sai uued avaramad ruumid samas majas. Kahjuks on probleemiks soojus. Vaatamata korralikule kütjale on ruumides talvel külm.

Imavere – asub koolimajas ja ruumid on kenad. Vajab uut valgustust, sest tumeda lae tõttu ruumid pimedad. Sellest aastast eraldi sissepääs.(seni oli koolimajaga ühineuks).

Järva-Jaani – asukoht väga hea, ühes majas paljude elanikele vajalike asutustega, kuid ruumid on külmad. Sel aastal saadi viidad koridoridesse ja uus välissilt. Lisaks muretseti ka uut mööblit.

Järva-Madise raamatukogu - asub vallavalitsuse kitsukeses tagatoas, asukoht hea, ruumi vähe.

Kabala – asub vanas mõisamajas koos kultuurimajaga igati korralikes ruumides. Sel aastal saadi juurde 2 keskkütteradiaatorit.

Kareda raamatukogu –asub koos vallavalitsuse ja kultuuri- ning spordikeskusega. Sel aastal tehti põhjalik remont. Ruumi oleks lisaks vaja ja selleks on isegi võimalus, kuid esialgu puudub raha. Samal põhjusel on praegu sisustamata ja elektrita arhiiviruum.

Karinu – mõisahoonel alumisel korrusel. Asukoht ja ruumid korralikud.

Koeru – ühes majas kultuurimajaga. Ruumid muidu korralikud, kuid vajaksid laiendamist, milleks esialgu puudub raha.

Koigi – ühes majas arstipunktiga. Sel aastal laiendati ruume,uued aknad ja uus uks.

Kolu – asub ühes majas sidejaoskonnaga

Käravete – asub praegu veel vanas mõisamajas, kuid kuna see on praeguseks müüdnud, siis oli senini tema edasine saatust lahtine. Praeguseks on vald siiski otsustanud raamatukogu paigutada algkooli majja.

Käsukonna – asub kultuurimaja ülemisel korrusel madalates ja kitsastes ruumides.

Laupa raamatukogu – avarad ja valged ruumid mõisamajas, kus asub ka kool.

Lehtse – asub omaette majas korralikult remonditud ruumides.

Oisu – asub koolimaja juurdeehituses. Ruumid kaasaegsed. Siiani ilmselt parimad meie külaraamatukogude seas.

Ollepa – kahe suure laenutuspunktiga raamatukogu, kus kõikjal on kütteprobleemid.

Päinurme – asub lasteaed-alkkooli majas. Uuel aastal seisab ilmselt ees kolimine likvideeritud kooli poolele, kus koos raamatukoguga ehitatakse välja ka AIP. Praegu asub see raamatukogu ruumidest eraldi, kuigi kuulub raamatukogule

Reinevere – ega muud asukohta ja ruume leida pole, pidevas sulgemisohus.

Roosna-Alliku – ühes majas vallavalitsusega igati korralikes ruumides.

Sargvere raamatukogu – asub mõisamajas koos kooliga, viletsates ruumides, sest remont on senini lõpetamata.

Taikse – asub koos kultuurimajaga. Ruumid korralikud, kui siiski kitsad

Tarbja – asub lasteaed-alkkooliga ühes majas korralikes ruumides.

Türi-Alliku – asub koos lasteaiaga endises kolhoosi kontoris. Ruumid korralikud.

Vao – asub alkooliga ühes majas, loodab ruume laiendada.

Viisu raamatukogu – asub samas majas lasteaiaga. Ruumid korralikud, kuid külmad.

Väätsa – asub koos lasteaiaga igati korralikes ruumides.

Ämari – asukoht halb, ruumid (vastavalt olemasolevatele võimalusetel) rahuldavad.

Lääne-Virumaa

Omavalitsuseraldistes olid suuremad kasvud seal, kus teostatud suuremad remondid (Kadila, Lepna, Vajangu, Vinni-Pajusti), suuremad langused aga neis raamatukogudes, kus kapitaalremondid eelmisesse aastasse jäid (Assamalla, Piibe, Väike-Maarja).

Ruumide olukorraga küll eriti rahul olla ei saa, tänapäeva vajadustele ja nõuetele vastab vast 16, s.o. umbes pool raamatukogudest. Ülejäänutel ei ole sobiv asukoht (Aaspere, Varangu), on liialt väikesed (Haljala, Kadrina, Triigi, Tudu, Varangu, Vergi, Vinni-Pajusti, Viru-Jaagupi), vajavad hädasti remonti (Haljala, Hulja, Kiltsi, Kunda, Laekvere, Tamsalu, Varangu), on külmad (Tudu, Varangu, Vergi), puuduv vesi ja kanalisatsioon (Liigvalla laenutuspunkt, Varangu). Hea, et mitme raamatukogu olukorra paranemist on siiski ette näha - Triigis saadakse ruumi juurde kõrval asuva korteri arvel, Tudus kolitakse rahvamajja, Kadilas endisesse laste- aeda, Vajangul kooli, Vinni-Pajustis endisesse vallamaja ja Viru-Jaagupis endise põhikooli hoonesse. Kaasaegsema sisustuse on saanud osa raamatukogusid koos ruumide ümberehitamisega - keskraamatukogu, Assamalla, Kadrina, Lepna (osaliselt), Piibe, Rakke (osaliselt), Salla (osaliselt), Tapa, Ulvi ja Väike-Maarja, ent kahjuks nii mõnegi raamatukogu puhul on jätkunud raha küll kapitaalremondiks, ent inventari jaoks enam mitte (Salla, Simuna, Venevere, Viru-Nigula, Võsu, Võsupere). Enamikes raamatukogudes on riulid, lauad-toolid jm. inventar tõesti juba paar-kolmkümmend aastat vana ja tahaks kindlasti väljavahetamist.

Põlvamaa

Raamatukogu	Teostatud tööd	Kulutused (tuhandetes)			
		Kokku	Finantseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omavalits.	Muudest Allikatest
1. Põlva KRK	Jooksevremont (katuse parandamine)	21,0	-	21,0	-
2. Räpina	Kapitaalremont (uued ruumid)	2392,6	997,0	2295,6	-
3. Maaritsa	Jooksevremont (uued	66,9	-	51,9	15,0

	ruumid)				
4. Vastse-Kuuste	Jooksevremont (värvimistööd)	0,9	-	0,9	-
5. Kanepi	Jooksevremont (värvimistööd)	0,2	-	0,2	-
6. Leevi	Jooksevremont (värvimistööd)	0,4	-	0,4	-

Räpina Linnaraamatukogu uued ruumid avati lugejatele 17. septembril, pidulik avamine oli 3. oktoobril. Ehitas firma OÜ Draft Põlvast, arhitektid Tiina Komissarov ja Tiina Levtsenko, sisekujundaja Tiia Savi. Pinda oli varem 260, nüüd 696 m². Ruumilahendus ja sisekujundus on huvitavad, raamatukogu paikneb kahel korrusel, olemas on ka siserõdu. Uued ruumid on avarad ja õhurikkad. Tunduvalt on paranenud personali ja ka lugejate olmetingimused. Raamatukogu juhataja rõõmustab ka omaette töökabineti üle. Kahjuks asub laenutuslett esimesel korrusel arhitektuurilisest lahendusest tingituna täiesti eraldi avakogust ja raamatukoguhoidjal on seal toimuvat raske jälgida. Olukorda leevendab siiski see, et lugemissaali töötaja saab oma töölaua tagant avakogule pilku heita.

Maaritsa raamatukogu avati 21. novembril. Raamatukogu asub sama maja teisel korrusel. Korraliku euroremondi tegi kohalik töömees Veljo Siilbek, sisekujunduse raamatukogu juhataja Marje Sado ise. Pinda oli varem 39, nüüd 90 m². Juhataja on uute ruumidega väga rahul, nüüdsest on olemas ka arhiiviruum – puhkenurk.

Alljärgnevalt uute ruumide ja remondivajadusest.

Keskraamatukogu pool katust remonditi 21 000 krooni eest. Nüüd eeldatavasti sellest küljest vesi läbi ei tule, kuid teine pool ootab veel remonti. Eelarvesse selleks raha ei eraldatud, tuleb järjekordselt taotleda reservfondist. Taotleme ka ruumi juurde. 2003.a. on plaanis raamatukogumaja kolmandalt korruselt linnavalitsuse kabinetid üle viia kultuurikeskusesse. Taotleme kolmanda korruse saali raamatukogule. Kui vastus on positiivne, tuleks võtta olemasolev saal raamatuhoidlaks. Seega tõusetub uus probleem – raamaturiulid. Eelarvesse raha juurde ei antud.

Räpina linnaraamatukogus on remont pooleli. Valmima peab veel pool lasteosakonda, sealhulgas lugemissaal.

Külaraamatukogudest on endiselt halvimas seisus Orava valla Hanikase raamatukogu. Oodatud külakeskuse idee ei arene. Loodetavasti paranevad järgmisel aastal Karilatsi ja Kiijärve töötingimused. Verioral on väga kitsas nii suure teeninduspiirkonnaga (1180) raamatukogu jaoks – vaid eraldi toakesed kogupinnaga 80 m², kus peab teenindama 574 lugejat ja kuhu peab mahtuma ka AIP.

Pärnumaa

Enamus rahuldub materiaalse olukorraga. 15 raamatukogu (35%) nimetab, et materiaalne olukord paranes. 2 raamatukogus laiendati ruume (Lindi, Allikukivi), 3-s remonditi (Saugas uus põrand, Vändra lasteosakonnas värviti seinad, Paikusel vahetati plastikaknad). Uut mööblit muretseti 9 raamatukogus. Oluliselt paranes olmeline ja materiaalne olukord Urge, Surju, Massiaru raamatukogudes. Kõige rohkem tuntakse raamatukogudes puudust mööblist (riiulid).

Enamikes ollakse ruumide ja asukohaga rahul. On palju ilusaid raamatukogusid. 2002 aastal kolis uutesse ruumidesse Surju, uutes ruumides avati Urge ja Pärnu-Jaagupi (kolisid 2001).

Rk.nimi	Teostatud tööd	Kulutused		
		Kokku	Riigilt	KOV
Vändra	Lasteosak. remont	6645.-		6645.-
Allikukivi	Lisaruumide remont, sisustus	75 000.-		75 000.-
Massiaru	Maja kap. remont	236 800.-		236 800.-
Paikuse	Plastaknad, remont	15 000.-		15 000.-
Surju	Uute ruumide remont	25 453.-		25 453.-
	Sisustus			
Urge	Remondi lõpetamine uutes Ruumides	243 227.-		243 227.-
	Kokku		774 015.-	774 015.-

Lindi raamatukogu sai juurde 2 ruumi, tehti remont - summad rahvamaja eelarvest.

Raplamaa

Olulisi muutusi raamatukogude materiaalses ja olmelises olukorras ei toimunud.

7 maaraamatukogul olid eelarves ettenähtud summad inventari soetamiseks kokku 334 000 krooni, sellest 100 000 tuli riigilt. Kõige suurema investeeringu tegi 2001 aastal uued ruumid saanud Järvakandi Aleviraamatukogu, kokku 219 000 krooni, mille eest raamatukogu sai täiesti uue sisustuse.

Raamatukogu nimi	Inventar)	Kulutused			
		Kokku	Finanstseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omavalitsuselt	Muudest allikatest
Järvakandi	inventar	219,0	80,0	131,0	8,0
Kohila	inventar	12,0		12,0	
Eidapere	turvauks, trellid	21,0		21,0	
Ingliste	inventar	2,0		2,0	
<u>Kivi-Vigala</u>	laenuslett	10,0		10,0	
<u>Laukna</u>	inventar	50,0		50,0	
<u>Varbola</u>	inventar	20,0	20,0		
<u>kokku</u>		334,0			

Kapitaalremont tehti Juuru valla Härgla külaraamatukogus, juurde saadi 38m² põrandapinda. Tabel näitab, et raha Härgla raamatukogu ja külakeskuse remondiks tuli riigieelarvest. Kahjuks ei jätkunud raha uue sisutuse jaoks. Kuusiku raamatukogu sai Kuusiku mõisas oma kasutusse suurema ruumi ja juurde 23m² pinda.

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (uued ruumid, kap. Remont, san. Remont)	Kulutused			
		Kokku	Finanstseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omavalitsuselt	Muudest allikatest
Härgla	kapitaalremont raamatukogu+kü-lakeskus	556.200	500.00	56.200	0
Kuusiku	Remont, uued ruumid, elektrisüsteem	91.000	0	91.00	0
Laukna	remont	13,0	0	13,0	0
Vana-Vigala	remont	25,0	0	25,0	0

Esmakordselt on II ja III korrusel asuvad raamatukogud - Kohila, Järvakandi, Märjamaa tõstatanud probleemi, et kasutajad ei ole asukohaga rahul. Kristina Asperg Kohila aleviraamatukogust: "Raamatukogu ei asu alevi keskel, mis on puuduseks. Ruumid on hoone teisel korrusel ja vanematel inimestel on tihti raske raamatukogu külastada. Raamatukogu kasutajaskond vananeb ja nende ligipääs raamatukogule on raskendatud."

11 aasta jooksul on maakonna 21 raamatukogus tehtud ulatuslikum remont või saadud uued ruumid.

Saaremaa

Raamatukoguruumide asukohta hindasid kõik külaraamatukogude juhatajad heaks, sest enamasti asuvad külaraamatukogud teiste maal asuvate asutuste nt kauplus, kool, vallavalitsus, perearstikeskus jne.läheduses või on nendega päris ühes hoones. (30 külaraamatukogust 5 asuvad 2-korruselise korterelamu korteris, 5 kooliga ja 3 lasteaiaga ühes hoones ning 2 vallavalitsusega ühes majas.)

Remonti tehti 2002.a. Kihelkonna raamatukogus 29 100 krooni eest. Remondikulud kaeti valla eelarvest.. **Uutesse ruumidesse kolis 2003.a.** jaanuaris Taritu raamatukogu, kes asus 2002. kevadel töö lõpetanud Taritu algkooli hoonesse.

Hädasti vajaksid remonti Eikla, Laimjala, Kaali, Metsküla, Võhma raamatukogud ning Orissaare raamatukogu lasteosakond ja täiskasvanute kojulaenutusosakond.

Sisustuse peale külaraamatukogudes raha oluliselt ei kulutatud. Mitmete külaraamatukogudele sai keskraamatukogu kolimise käigus üle antud keskkogu vanu riieid, kappe ja muud mööblit.

8. aprill 2002 tähistas **Saare Maakonna Keskraamatukogu** kolimise algust. Siis alustati täiskasvanute kojulaenutuse raamatute pakkimist. See kuupäev oli sümbolne, sest täpselt 30 aastat tagasi – 8.aprillil 1972 avas tollane Kingissepa Rajooniraamatukogu aadressil Tolli 1 oma ukse. **Kolimise** uude majja toimus etapiviisiliselt ning kõiki osakondi ei suletud kolimise ajal korraga. 1. maist suleti lasteosakond ning 13. maist täiskasvanute lugemissaal. Mai lõpuni jäi avatuks vaid kesklinnas olev internetipunkt

7.juunist 2002 asub **Saare Maakonna Keskraamatukogu** Kuressaare südalinnas aadressil

Tallinna 6. Raamatukogu on ühe katuse all Kuressaare Kultuurikeskuse ja Kuressaare Kultuurivaraga. Kaks viimast asuvad 1967.a. valminud hoone põhjalikult ümberehitatud osas ning raamatukogu - päris uues, ehitatud tiivas.

Andmed uue hoone kohta:

Ehitusaeg: juuni 2001 – aprill 2002
 Maksumus koos sisustusega: 30-34 milj kr (koos käibemaksuga)
 (Kuna Kuressaare linnal ei olnud korraga 30 milj kr maja ehituseks võtta, pani kinnisvarafirma Arco Vara selle raha välja ning nüüd loodab linn ajapikku hoone kinnisvarafirmalt välja osta.)
 Projekti autor: Studio 3, juhtivad arhitektid Andres Põime ja Tiit Kaljundi
 Sisekujundaja: Tiiu Truus ja Andres Põime
 Peatöövõtja: Tesman AS
 Alltöövõtjad: Auto Kuressaare AS, E.L.L. Grupp OÜ, Elektrotherm AS, Kuressaare Ehitus AS, Level AS, Veemaailm INC OÜ ja mandrilt Hiieko AS.
 Mööbel: Standard; Kalla Mööbel, Falkonett Metall (Väiksemas mahus on majja inventari ja mööblit tarninud Straatus, A-Visioon, Sunorek, K- Met, Tarmeko jt)
 Põrandapinda on kogu hoones kokku 3200-3300 m², raamatukogu töötajate ja küllastajate käsutuses sellest 1909 m²., (sh. 239,6 m² hoidlapinda, millest 110,6 m² asub keldris). Täiskasvanute ja laste kojulaenutus on ühes ruumis esimesel korrusel eri tiibades. Lugemissaalid on 2. korrusel. Laste lugemissaalis on klaasist muinasjututuba. 1. korrusel on muusikasaal ja eraldi 35-kohaline videosaal. Internetipunkt on teisel korrusel sisetänaval. Komplekteerimisosakonna käsutuses on 2 avarat ruumi 1. korrusel. Kauba toomiseks on seal eraldi sissepääs. On olemas ka tõstuk. Nüüd on mõeldud füüsilise puudega inimestele. Fuajees on lift ning mõlemal korrusel invatualetid. Hoones on nõupidamiste ruum, kus saab läbi viia koolitust oma töötajatele ja ka kolleegidele.

Tartumaa

Uusi hooneid ei ehitatud, renoveeriti vanu hooneid Meerapalu, Koosa, Vara ja Luunja raamatukogude tarbeks.

Elva Linnaraamatukogu koostas raamatukogule vajaliku ruumilahenduse põhimõtted, samuti arutati koos teiste Elva linna asutustega raamatukogu uue asupaiga sobivust.

Mööblit ostsid: Kõrveküla, Lohkva, Ilmatsalu, Järvselja, Lähte, Meerapalu, Roiu, Rõngu, Teedla raamatukogud.

Raamatukogu nimi	Teostatud tööd (uued ruumid, kap. remont, san. remont)	Kulutused			
		Kokku	Finanstseerimisallika järgi		
			Riigilt	Omaavalitsuselt	Muudest allikatest
Koosa	Kap.remont	62.4	0	62.4	0
Luke	San.remont	3.3	0	3.3	0
Luunja	Kap.remont	439.3	0	439.3	0
Meerapalu	Sisustus	35.0	30.0*	5.0	0
Vara	Kap.remont	145.4	0	145.4	0

Välgi	San.remont	5.9	0	5.9	0
Võõpste	San.remont	33.2	0	33.2	0

*Kultuuriministeeriumi eraldus

Valgamaa

Hargla ja Koikküla raamatukogude ruumides tehti kerget remonti. Helme raamatukogus vahetati välja elektrisüsteem. Sooru ja Aakre raamatukogude ruumidesse paigaldati signalisatsioon.

Valga Keskraamatukogu avakogu põrandasse on augud tekkinud. Remont on planeeritud 2003.a. juulikuusse.

Mööbli osas erilist juurdetulekut ei olnud. Hummuli raamatukokku osteti 1 uus riiul. Valga Keskraamatukogu ostis 2 raamatukäru, teenindusletid lastekirjanduse osakonda ja AIPi.

Raamatukogude asukohaga ollakse üldiselt rahul, sest enamasti asuvad raamatukogud asula keskuses teiste kultuuri- või haridusasutuste lähedal. Raamatukogu ruumidega ollakse seevastu vähem rahul. Enamasti asuvad raamatukogud korterites. Sageli on need ruumid juba kitsaks jäänud või kohe jäämas. Riiulid on raamatuid täis, aga uusi riiuleid ei saa juurde muretseda, sest neid pole kuhugi panna.

Sageli kurdetakse remondi vajalikkust, aga selleks ei jagu eelarves raha. Projektide kaudu on raha raske saada.

2002.a. novembris algas remont Tsirguliina raamatukogu uutes ruumides. Kuna see on ühendatud kooli- ja rahvaraamatukogu ning asub kooli ruumides, siis leiti raha remondiks haridussummadest.

2003.a. ootavad mitmed raamatukogud uusi ruume. Esialgsed kokkulepped on vallaga olemas. Ei teata, kas ja kuidas leiab raha remondiks. 2003.a. suveks on planeeritud ka Tõrva Linnaraamatukogu ruumide renoveerimine. Raha on selleks olemas. Valga Keskraamatukogu ruumid oma praegustes funktsioonides ei vasta enam vajadusele. Ümberkorraldused on planeeritud 2005.aastasse

Viljandimaa

Maakonna raamatukogude materiaalne ja oluline olukord on hea. Omavalitsused on pööranud olulist tähelepanu raamatukogude kaasajastamisele. Maakonnas on vaid üksikud, kes tegutsevad kehvades oludes. Esimesena võib nimetada Mustla raamatukogu, kus olukord täiesti ebarahuldav. Uusi ruume vajab hädasti ka Karksi-Nuia raamatukogu. Siin on olnud mitmeid erinevaid variante kaalumisel, loodetavasti mõnda õnnestub ka ellu viia. Uute ruumide ootel on Kõo, Pärsti ja Heimtali raamatukogud. Kitsaks on jäänud Võhmas, Mõisakülas (vajab kapitaalremonti), Õisus. Asukohtadega ollakse rahul. Enamus raamatukogusid asuvad teiste asutustega ühe katuse all: kool, lasteaed, vallavalitsus, sidekontor, spordisaal, kauplus. See on kasulik ja rahvale soodne võimalus mitu käiku üheaegselt teha. Selle osa lõpetuseks sobib hästi tsitaat Meleski raamatukogu aruandest: "Raamatukogu ruumide hinnangul tuleb eelkõige arvestada asjaolu, et ta on tõeline külaraamatukogu ja olla õnnelik, et ta siiaaani üldse olemas on. Selleks, et raamatukogu oleks üks mõnus ja hubane koht, ei ole ainuüksi veel kõiki mugavusi vaja. Hubaseks saab ruume muuta ka lihtsa ja tavapärase kujundusega ning mis kõige tähtsam – oma suhtumisega asjadesse ja inimestesse."

Viljandi Linnaraamatukogu uued ruumid on avarad, õhurikkad ja valgusküllased.

Ruumi on piisavalt raamatufondile, lugejaile ja personalile. Tulevikus on võimalik ehitusjärgu esimese osa pööningule juurde ehitada hoidlaruume või midagi muud, seda vastavalt vajadustele. Asukoht on ideaalne, kesklinnas, peatänaval bussipeatuste juures. Vaatamata mõningatele puudujääkidele oleme rahul ka sisekujundusega. Personali olmetingimused on tundmatuseni muutunud, need on mugavad ja igati kaasaegsed. See annab motivatsiooni hästi tööd teha.

Kulutused:

Raamatukogu	Teostatud tööd	Kokku	riik	OM	muud
Viljandi Linnaraamatukogu	Uued ruumid	13 801 899.-	5 000 000.-	8 801 899.-	
Päri	Uued ruumid	1 344 000.-		1 344 000.-	
Sürgavere	Uued ruumid	1 034 000.-	1 000 000.-	34 000.-	
Viiratsi	Uute ruumide lõpetamine	530 000.-		530 000.-	
Karksi	Remont	26 960.-		26 960.-	
Rimmu	Remont	30 000.-		30 000.-	
Kokku:		16 766 859.-	6 000 000.-	10 766 859.-	

Võrumaa

EV Kultuuriministeeriumi poolne toetus sisustusrahadeks Võrumaa rahvaraamatukogudele 2002. aastal oli väga suur 194 000 EEK-i. Suur tänu! Kõige suurema toetuse-50 000 krooni sai Vana-Vastseliina Raamatukogu, Võrumaa Keskraamatukogu 40 000 krooni. Kääpa raamatukogu uute ruumide remont 100 000 krooni eest, EV Kultuuriministeeriumilt saadi sisustusraha 30 000 kr. Viitina Raamatukogu sai seoses kolimisega koolimaja ruumidesse remonditud suured avarad ja valged ruumi, ühendati kooli- ja rahvaraamatukogu. Kuutsi Raamatukogu mure EV Kultuuriministeeriumilt saadud 20 000 krooni eest laenutusleti ja muud mööblit ning taotleb Hasartmängumaksu Nõukogult raha riiulite jaoks ning 2003. aastal avab Mõniste koolimajas ukseid ühendatud rahva- ja kooliraamatukogu, kuhu tuleb ka AIP. 15. aprillil 2003.a. üle anda kasutuskõlblik Võrumaa Keskraamatukogu lasteosakond. Ühtlasi paigaldatakse III korrusele ventilatsioon, vahetatakse 5 akent ja uue näo saab trepikoda.